

Mesečnik za odjemalce Vydrove
tovarne hranil v Pragi VIII.

Letnik IX.

Predplačati se ne more.

1. junija 1912.

*Ako tudi vse se zdraži, —
hudega ne bo, —
dokler „Vydrovka“ se praži!*

Mojster Häusler jo je dobro pogodil s sliko in z ver-
som ter hotel pravzaprav po-
tolažiti naše gospodinje, opa-
zujoč žalostne obraze vseh
onih, ki govorijo o sedANJI
draginji. Če nebi občutili sami
pritisk draginje, bi se smejali.
Ali bi nam mogel kdo zame-
riti, ko nam draga zrnata kava
najboljše pomaga pri uvajanju
Vydrovke v številne domačije?

Zakaj naj bi se pošteno
ne plačalo vse to, kar nam
sploh ne koristi? Ne zdravju,
niti ne žepu. S čim se porav-
najo narodnogospodarski zne-
ski, ki jih pošiljamo v prek-
morske pokrajine? Kaj izva-
žamo mi v te kraje? Mislim,

da ni vredno o tem zgubljeni besed. Pustite si torej Vašo kavo.
In to, kar mi za sebe sorazmerno potrebujemo, pravim soraz-
merno, z ozirom na Vydrovko in na njeno pravilno pripravljanje,
ker potrebujemo le nekoliko zrn prekmorske kave, plačamo
lahko. Čim boljša je zrnata kava, tem manj jo je treba in na
ta način je kava cenejša. Pripravljanje Vydrovke na polovico
z zrnato kavo je potrata, ker popolnoma zadostuje le ena de-
setina prekmorske kave, da dosežemo izvrstno pijačo, najmanj
take kakovosti, kakoršna je ona iz same zrnate kave, neoziraje
se na cikorijo, kavino primes. Če tudi je cikorija domači izdelek,
torej predmet naše trgovine ravnatoko kakor praženo žito,
je vendar slednje boljše kakovosti in večjega pomena.

Kadar se meščani pritožujejo o draginji, imajo v prvi vrsti
na misli mleko. Dobro mleko in sama Vydrovka je danes v ne-
šetih domačijah v navadi, želeli pa bi si, da bi se nadomestilo
mleko s smetano. Potem lahko podražijo zrnato kavo tako, da
bo stalo eno zrno če tudi desetico — ker jo nihče potreboval
ne bo. Vsekakor pa bomo morali čakati daljšo dobo, ko se bodo
vrnile stare razmere, odvisne od nekolikoletno dobre letine žita
in krme. Potem bodo zopet nastopili boljši časi.

ŠESTLETNA KUCHARICA.

(Slika iz sedanje dobe.)

Pristavškova Lenka je prinesla v šolo dopisnico naslovljeno na Vydrovo tovarno hranil v Pragi. Gospodična učiteljica jo je vprašala: „Od kod imaš tale listek?“ „To smo dobili, ko smo sprejeli pošiljatev juhinih praškov.“ „Kakšnih praškov?“ „To so praški iz riža, graha, leče, gob in podobno, ki se vsujejo v vrelo vodo, osolijo in juha je gotova. Ker je mamica bolna in ne more vstati, kuham sama in obed imam pripravljen takoj.“ „Kdo vam je pa to nasvetoval?“ „Stric, ki naroča Vydrovo kavo in obenem tudi te praške.“ „Ob priliki te obiščem, mala kuharica.“

Nekoč je šla gospodična mimo Lenčinega stanovanja. Vrata so zaškripala in že je bilo slišati tenak glasek: „Gospodična, pojdite pogledati, kako znam kuhati.“ Gospodična je vstopila.

Na malem štedilniku je imela dva lončka. V enem se je kuhala voda, v drugem mleko. V vodo je vsula grahovi prašek, v mleko pa gris, oboje je osolila, odstavila in rezala žemljo za grahovo juho. V četrť ure je imela gotov obed.

„To imate hitro kuharico,“ je rekla gospodična bolni Lenkini materi.

„Da, da, ti Vydrovi praški so neprecenljive vrednosti. Kaj bi drugače jedli? Na noge ne morem in Lenka je vendar še otrok. Toda s temi Vydrovimi praški lahko skuha obed tudi šestletno dete.“

„Kaj pa imate na nogah, da ne morete hoditi?“

„Žalostno je z menoj, gospodična, žalostno. Imam protin, pa za to ni pomoči. Deset let sem prodajala na trgu zelenino, sedela sem skoro nepremično, noge so mi premrzle in sedaj sem ob nje. Vse prihranke sem zapravila po kopališčih, pa vse zaman. Po možu imam 15 gold. mesečne pokojnine in od tega živim. Znanci so mi svetovali, naj si kuham močno govejo juho, ko imam zdrav želodec, da bom dobila moč in da bo moč premagala bolečine. Temu naj nihče ne verjame. Z mesno juho se kri le razburi in bolečine se zvišajo. Jokala sem noč in dan. Ko smo začeli kuhati juho iz teh konserv, so bolečine precej pojenjale. V obče sicer veliko trpim, toda bolečine vendarle lažje prenašam. Imate ravno tako, kakor s to kavo. Ko sem pila zrnat kavo, mi je bilo vedno slabše, slabo sem spala in imela nemirno srce, od tega časa pa, odkar pijem Vydrovko, razmeroma dobro spim pri tej svoji bolezni in srce je popolnoma mirno.“

„Torej Vydrovka je že precej uvedena,“ je pripomnila gospodična.

„O je, je! Pa tudi zasluži svoj dober glas,“ je odkritosrčno potrdila bolnica.

O šumečih bonbonih.

Šumeči bonboni so izvrstni izdelek. Iz njih pripravljena pijača je v gorkih poletnih dnevih, s svojim nakislim okusom, osvežujoče sredstvo, ki se ne da z drugim primerjati. Pijača je zelo poceni. Uvedli smo novo vrsto bonbonov „Ambo“, ki je zelo priljubljena. Da bi bilo iz enega bonbona malo več limonade, izdelujemo sedaj „Ambo“ po pet vinarjev, tako da stane škatlja s 40 kosi 2 K. Imamo jih pa tudi po 4 vin. kos. Naročajte in pripravljajte limonado doma in zunaj, na izletih in pri delu. Zadovoljni boste z njo.

Nekoliko priznanj. Pišejo nam P. T.:

Brandlova Terezija, soproga kurjača, Linec V. 3. II.: Odkritosrčno se priznam, da sem z Vašimi bonboni zelo zadovoljna in obljubljam, da jih bom v nastopnem letu kar najtopleje priporočala.

Fišar Janez, pekovski mojster, Kerhatice: Po poskušnjah z Vašimi šumečimi bonboni sem prišel do prepričanja, da so v resnici izvrstni in zato prosim, da mi pošljete brez odlašanja v prodajo 5 škatelj po 2 vin., 5 pa po 4 vin.

Koch Josip, c. kr. orožniški stražmojster, Böckstein, Solnograd. Kot večletni odjemalec Vaših izdelkov, s kojih dobrotami sem bil vedno zadovoljen, dovoljujem si Vam izreči svojo najsrčnejšo zahvalo za Vaše vzorno posluženje. Obenem naročam 2 škatlji Ambo in 1 s sidrom — to so izvrstni šumeči bonboni!

Martinkova Ana, Louka pri Jihlavi, Moravsko: Naznanjam Vam, da sem bila z vsem popolnoma zadovoljna, kar sem dosedaj naročila od Vas. Zlasti so mi priljubljeni v poletnem času šumeči bonboni, ker opojnih pijač ne pijem. Vaši šumeči bonboni, ki so zelo okusni, človeka osvežijo. Zato jih vedno vzamem s seboj tudi na male izlete in nikdar pri hoji ne omagam kakor druge dame, ki jih je pivo prehitro utrudilo.

Richter France, rudarski delovodja, Dolni Jeřetin: Dovoljujem si Vam naznamiti, da se iz kozarca sveže vode in Vašega šumečega bonbona pripravi osvežujočo in zelo okusno pijačo, kar še v toliko bolj cenim, ker je v resnici zelo poceni.

Spurný Franc, učitelj, Troubelice na Moravskem: O zadnji pošiljati Vaših šumečih bonbonov moram reči brez ovinkov in olepšanja, da ni podobnega izdelka, ki bi v času vročih dni nudil tako osvežujočo pijačo kakor Ambo. V dokaz tega naročam nadaljne 4 škatlje.

Trubka Tomaž, profesor t. č. Malešice: Hočete resnico — v sedanjih časih neka posebnost — tu jo imate: V navadi imam, da nikdar več ne naročam tega, s čemer nisem bil zadovoljen že s prvim naročilom. Šumeče bonbone pa sem že naročil 5×50. Malinovi bonboni so izvrstni, izvrstno služijo svojemu namenu tudi citronovi, jagodovi in drugi bonboni. Priporočam, da se razvem jagodovih ne oslaja, če tudi se nekatere dame pritožujejo, „da niso sladki“. Prvi pogoj pravilne priprave je vsekakor mrzla, čista voda. — Priporočam jih kar najtopleje.

Vydrova otroška moka.

V vsaki številki našega lista ne priobčimo članke o otroški moki, ki naj bi nam služili kot agitačno sredstvo. Potreba preživljati in prihranjovati otroke se pokaže sama, odvisno je le od starišev, za kateri izdelek se odločijo. Če smo v trajnih stikih z našimi odjemalci in sicer s pomočjo našega „Domačega Prijatelja“ upamo, da v kritični dobi v njem objavljena priznanja zadostujejo, da bi imele matere v našo moko toliko zaupanja, kolikor ga imajo oni stariši, katerih otroci so bili hranjeni z našo moko. Vrsta Vydrovčanov, katerih podobe če le mogoče skoro vedno priobčamo, jasno kaže, kako se je obnesla naša moka. Ne čutimo potrebe hvalisati se z brezpomembnimi besedami o nje koristi. Le od časa do časa resno opozarjamo, kdaj je nujno potrebno seči po umetnem hranjenju otroka, kdaj ga je potreba prikrmovati. Naravno je otroke dojeti in če ni materine hrane, imate tu Vydrovo otroško moko, ki se je v tisočih slučajih izvrstno obnesla, ki je obenem tudi zdravilo želodčnih katarjev in sredstvo proti njih prvim pojavom. Zato ne odlašajte, ne čakajte in ne izpostavlajte življenje otrok v nesrečo, ki preži pri prihranjevanju z drugimi sredstvi. Niti kravje mleko ni primerno nadomestilo, nasprotno, celo nevarno je, ker vzbuja katarje. Kot prehod iz tekoče hrane v ono za odrasle, je Vydrova otroška moka kot nalašč — neprecenljive vrednosti. Z ozirom na kakovost in ceno nima konkurence!

Naznanjajo nam P. T.:

Balej Václav, livar, Kařez, Češko 18./IV. 12: Z Vašo moko smo zelo zadovoljni, zato nam je pošljite zopet 3 kg. poštno obratno.

Bednářova Antonija, soproga nadzorovatelja žel. proge c. kr. drž. žel., Sudoměřice pri Bechynju 5./V. 12: Dovoljujem si Vam poslati podobo našega „Vydrovčana“, katerega se je do leta le došlo in nato preživljalo z Vašo otroško moko. Rad jo uživa in po nji spi izvrstno. Fotografiran je v 17. mesecu. Naš Zdenko-Hynek je že 6 let star in tu lahko trdim, da je Vaša otroška moka od vseh najboljša.

Bešták Rudolf, rud. uradnik, Petrozsény 2./V. 12: Napram Vaši tvrtki me v resnici veže dolžnost hvaležnosti. Ko se nam je rodila hčerka, je zdravnik takoj prepovedal hraniti jo z materinim mlekom. Obenem je pa tudi pripomnil, da ne ve, če bo ostalo dete ob umetnem hranjenju pri življenju. Kupili smo torej moko, izdelek nemške tvrtke in žalibog, pripravljeni smo bili na najhujše. Bolezen se je borila z boleznijo. Tedaj sem se spomnil na Vašo tvrtko, katero poznam že od doma — pa bil sem presenečen. V prvi vrsti se Vam zahvaljujem za uljudnost in kulanco, s katero ste nam poslali moko in sicer franko, izplačljivo po treh mesecih; drugič pa za blagodejni učinek moke, ki je bila naši hčerki pravo zdravilo za vse bolezni. Od tega časa sploh ni zbolela, niti tedaj, ko je dobivala zobke.

Zdenko Bednář 5 / V. 12.

Chroust Jo-
sip, Velké Kunčice
 n. Ostravico 11./V.
 12: Dovoljujem si
 Vam poslati sliko
 naše male Vydrov-
 čanke Boženke,
 katero od 6. tedna
 hranimo z Vašo
 otroško moko, ki
 ji zelo ugaja. Se-
 daj je v 9. mesecu
 in tehta 9 kg. Zato
 Vaše izdelke vsa-
 kemu kar najtop-
 lejše priporočam.

Boženka Chroustova 11./IV. 12.

Čagašová O-
tilija, gostilničar-
 ka, Dřevohostice na Moravskem 20./IV. 12:
 Naši Marici, katero od 4. meseca hranimo
 z Vašo moko, ji kar najbolj ugaja. Stara je
 eno leto, hodi že sama, zdrava je in čvrsta.
 Vaš izdelek vsakemu rada priporočam.

Čermák Štefan, črevljár, Nagy-Levárd

409, 11./V. 12: Naš Štefko in Janko sta bila
 od 3. meseca izključno hranjena z Vašo moko.
 Štefko ima 9 mesecev ter že dobiva zobke,
 dočim je Janko 27 mes. star. Obema moka zelo
 prija in sta popolnoma zdrava. Zato vsakemu
 toplo priporočamo Vašo moko.

Filipi Jos., šolski vodja, M. Svratka 10./V.
 12: Prosim za 4½ kg. otroške moke à K 240.
 Zadnji račun poravnám obenem po pošt. po-
 ložnici. Prosim, pošljite moko poštno obratno.
 Zaloga nam bo v kratkem pošla in naša mala
 brez nje ne more živeti v miru. Kako ji ugaja,
 razvideli boste iz fotografije.

Horákova Helena, soproga žel. nadzira-
 telja skladišč, Mohelnice 12./IV. 12: Naši Vy-
 drovčanki, 3¾ letna Marička in 2 letna Slavica,
 delate Vašim izdelkom, kakor videti, dobro reklamo. Uživali sta Vašo moko
 od 7. tedna do 1½ leta in bile zveste prijateljice Vaše Vydrovke. Moko
 povsod priporočam.

Kupkova Albertka, soproga strok. učitelja, Radnice 7./V. 12: Vedno,
 kadar sprejmemo novo številko Vašega mesečnika „Besedy,“ najrajše pre-
 gledujem fotografije malih Vydrovčanov in zato Vam tudi jaz pošiljam sliko
 naše Maruške. Fotografirana je v 1 letu

Maruška Kupkova 7./V. 12.

Vojtjeh Lorenc 16./IV. 12.

Liduška in Jarmilka Novák 16./IV. 12.

Micika Seifertova 10./IV. 12.

Ljuban Švinger 16/IV. 12.

in 4 mes. ter tehta 13 kg. Do nedavna je uživala Vašo izvrstno moko in sedaj ji je najprijetnejša pijača Vaša dobra žitna kava. Mislim, da mi ni potreba pisati priporočila o Vaših izvrstnih izdelkih, ker upam, da v to zadustuje podoba naše Maruške.

Lorencova M., soproga fotografa, Vršovice pri Pragi, Hálkova 555, 16./12: Dovoljujem si Vam poslati podobico našega Vojtjeha, da pomnoži število malih Vydrovčanov. Prihranjen je bil od 3. mes. z Vašo izvrstno otroško moko. Fotografiran je v 8. mesecu in je zelo čvrst. Zato Vašo moko vsrskemu priporočam.

Novák Augustin, sladčičar v Veleslavinu pri Pragi, 16./IV. 12: Pošiljam Vam fotografijo naših Vydrovčank, starejše Liduške, ki je bila od 3. mes. izključno hranjena z Vašo izvrstno moko, katera ji je šla tudi v slast. Danes je stara 2 leti in še rada se z njo posladka, zlasti tedaj, ko dobiva moko Jarmilka, katero prihranjujemo od 6. meseca. Jarmilki je sedaj 8 mesecev in je zelo debela, ima 5 zobkov, zbolela pa še ni. Moko povsod priporočam!

Novák Franc, kovaški mojster, Petřvald 24, Šlezija, 8./V. 12: Vaša moka zelo ugaja našemu Bogumilu, prosim zopet za 3 kg.

Pálkova Anna, soproga črevljarja, Kařez pri Zbirohu, 29./IV. 12: Naznaniti Vam moram, da odkar kuham našemu Francku Vašo otroško moko, očitvidno raste in da mu gre ista v slast.

Sedláček Miloslav, posetnik, Kruh 57, 18./IV. 12: Pošljite mi poštno obratno 3 kg. Vaše izvrstne otroške moke, ki gre naši Verici tako v slast. Stara je $\frac{1}{2}$ leta in tehla 9 kg. Z Vašo moko smo popolnoma zadovoljni in zato jo vsakemu toplo priporočamo.

Seifert Francišek, zidar, Hrabůvka 112 pri Vitkovicih, 10./IV. 12: Dovoljujem si Vam poslati fotografijo naše Micike in prosim, da jo uvrstite med male Vydrovčanke. Fotografirana je v 10. mesecu, došlo se jo sploh ni, temveč

od malega hranilo z Vašo izvrstno moko, ki ji je šla kakor videti v slast. Vsled tega jo vsakemu toplo priporočam.

Švingerova Růža, soproga učitelja, Panské Dubenky, Morava, 16./IV. 12: Naš Ljuban je od 3. meseca življen z Vašo izvrstno moko. Sedaj je star 11 mesecev, tehta 10 kg. in že srčkano brblja.

Oblati

so najboljši prigrizek.

Maslenke, škatlja s 25 kosi K 2.—

Destinke, " 40 " " 2.—

Desertke, " 50 " " 3.—

Malinovi grog

je dobra pijača, ceniš ga zlasti ob priliki, ko z njim presenetiš goste.

Steklenica K 2.—.

Juhini pridatek

znatno zboljša juho in ji da pravi karakteristični okus.

Steklenica $\frac{1}{4}$ kg. K 1 60.

Buhtin

je začimba za testo, ki da pecivu tako prijeten duh!

$\frac{1}{4}$ kg. steklenica K 1.—.

TONE RAKOVČAN:

POMLADNI PRAMENI.

(Palmiri.)

I.

Od solnca nebeškega, vročega
pramen se vkradel je zlat,
z rožami sladkimi v gumbicah
odšel je ko fant vasovat.

Še ima ljubica glasek srebrn
še ima sladke oči
a tisti ki ljubi ga mlado srce,
tisti sem jaz — ne pa ti . . .!

Potrkal na okno visoko je:
Oj, ljubica, ljubiš me še?
Daj, da pogledam ti v modre oči,
daj, da pogledam v srce! —

II.

Izza gore je švignil jasni meč
preklal je gостоoblačno nebo —
sred dobave v grnu je slavec zapel
pesem družici, ki spava sladko. —

V moje srce je tudi pal
žar iz tvojih zlatih oči,
razjasnil oblak je mračnih temin
in ga spremenil v zlate dni. —

SILVESTER KOŠUTNIK:

MOJ PRVI LOV.

Doktor Svetličič je naznanil vsem lovcem v okolici, da se bo v osmih dneh vršil veliki lov. Kadar je doktor Svetličič razposlal taka vabila, kar se je zgodilo vsako leto dvakrat, so se vsem povabljenim lovcem začela smejati srca. Prvič je bil lov že samnasebi prijetna zabava, drugič pa se je čez dan izgubljeni znoj zvečer nadomestil s pošteno mero raznovrstne pijače, katero je preskrbel gospodar lova. Kdor pozna naše lovce, ta ve, da lovijo kakor pijejo z enako strastjo, in če ta ali oni predpolodne ne zadene zajca in popoldne ne lisice ali druge zveri, gotovo zvečer zadene usta.

Tudi mene je nekoč doktor Svetličič iz prijaznosti počastil z enakim vabilom. Ker še prej nikdar nisem imel druge puške v roki, kakor one iz bezgovine in še nikdar nisem vstrelil drugega zajca, kakor onega v blato, me je vabilo dirnilo nekako čudno, ne prijetno, pa tudi ne ravno neprijetno. Ali se naj odzovem častnemu klicu? Če se odzovem, kako se moram obnašati, kako ravnati, da ne bom med lovci povzročal preveč smeha in ne preveč hudomušno pomilovalnih pogledov? Ali bi ne bilo

bolje ostati doma? Take in enake misli so mi začele rojiti po glavi.

Nisem se še bil odločil, ko pridrvi v trenutku, ko sem si ravno najhujše trl glavo, nad mene tovariš, strasten lovec, in me začne nagovarjati, naj vendar enkrat skusim lovsko srečo.

„Če že ne zadeneš nič, ti prvič nihče ne zameri! Skusil boš vsaj kako prijetno je v mnogoštevilni lovski družbi. Sicer si sam humorist, pa na lovu boš slišal take, da se ti bodo krmižila čeva in ušesa. Veš — in zvečer — v gostilni pri Zaplotniku, kamor nas vsako leto žene gospod doktor — ha! — tam bo šele življenje! Zagotavljam te, ko greš z nami le enkrat na lov in prebiješ en dan v naši družbi, boš prihodnjic gotovo na vsakem lovu.“

Tako me je nagovarjala skušnjava v človeški podobi. Začetkoma sem se obotavljal, a naposled sem se udal. Kdo bi se pa tudi branil, ko je tovariš znal lovski raj slikati tako živo, da sem ga videl na stežaj odprtega, in mi je doktorjevo povabilo dajalo nekako potovalno dovoljenje v ta široko odprta lovška nebesa. Oh, da bi se ne bil udal!

Čemu je bil moj tovariš tako izgovoren, spoznal sem namreč šele pozneje in povem tudi pozneje. Na lovu z lovci novinci je namreč igral vlogo nekakega „lovskega župana“. Kako je igral to za lovce novince skrajno neprijetno vlogo, povem tudi pozneje, ker moram svojo bisago izprazniti v tistem redu, v katerem sem si jo bil napolnil na svojem usodnem prvem lovu.

Prvi korak, katerega sem storil kot bodoči lovec, je bil, da sem se podal najnujnih korakov v bližnje mesto in si kupil lovsko puško, smodnik in svinčenke. Pri nakupu sem se moral zanesti celo na trgovca, ker sem sam o navedenem morilnem orodju vedel ravno toliko, kolikor ve hišni maček o rudokopih v Južni Afriki. Ko sem prišel domu, sem imel pošteno mero smodnika, veliko množino svinčenih kroglic razne debelosti, obširen zavoj patronov in puško, o kateri sem lahko rekel, da je imela dve votli cevi, masivno kopito in ob straneh dva petelina. Obenem sem si tudi preskrbel potrebni listini, namreč lovski in orožni list, na katerem zadnjem mi pri popisu osebe ni ugajalo, da nisem poleg nikakih posebnih znamenj imel tudi — nikakih brk. Lovec brez brk — kozel brez brade!

Po marljivih vsakdanjih vajah v streljanju se je približal odločilen dan. „Zastava že razvita je, merilna cev nabita je!“ sem zapel, ko sem rano iz postelje skočil v irhaste lovske hlače. Bil je tako lep božji dan, da so se mi zasmilili vsi zajci, ki se bodo ta dan morali ločiti od krasnega sveta. Na zbirališču sem bil skoraj prvi, kar mi je prisluzilo pohvalo vseh drugih poznej došlih lovcev. Skoraj sem ponosen na pohvalo, a dozdevalo se mi je, kakor bi lovci ne bili celo odkritosrčni z njo in bi me bili bržčas pohvalili tudi tedaj, ako bi bil prišel zadnji. Posebno mojemu tovarišu je bilo nekaj zelo pogodu. Natihoma je poki-

mal temu ali onemu, pomežiknil z očmi, ali pa zašeptal temu ali onemu nekaj na uho. Da bi znal jaz biti predmet njegovih tajnosti, se mi niti sanjalo ni. Luč spoznanja se mi je zasvetila šele tedaj, ko je bilo že prepozno.

Lovci smo prišli v gozd in tukaj se je izdalo povelje, kam se ima postaviti vsak posamezen, oziroma kod se ima premikati, da ne bo ubogi divjačini živi plot zagrajen prereditko. Tudi psov je bila precejšnja kopa. Mene so postavili bolj ob robu gozda, pod široke njive in mi dali toliko lovskih migljajev in navdnil, da si niti enega nisem zapomnil. Samo toliko se mi dozdeva, da sem slišal besede: „Streljajte po vsem, kar ima dlako ali perje, samo glejte, da ne zadenete katerega izmed naših psov!“

Dolgo časa je vladala po gozdu prijetna tihota. Pomalem so se začeli oglašati psi in preden je minulo pol ure, počil je prvi strel. Skoraj sem se ga prestrašil, tako mi je prišel nenadoma. Pomalem je počilo tukaj, pomalem tam, včasih enkrat, včasih zaporedoma — samo jaz sem stal na svojem mestu brez opravka, kakor bi bil od Boga dobil lenobo celoletno v najem. Minila je četrtura za četrturo, ura za uro, solnce se je pomikalo višje in višje, a jaz sem stal in stal ter gledal in gledal. Naposled mi je v prsi začela lezti jeza, v noge trudnost, v goltanec žeja in v želodec lakota. Uverjen sem še danes ko bi mi bil v tistem trenutku prišel medved kosmatinec proti, bi mi bil dobrodošel. Oba strela bi bil sprožil nanj, z lovskim nožem bi ga bil zabodel, s puškinim kopitom pobil in nazadnje brcnil z nogo — taka togota se me je lotila. Pa res — toliko stroškov in truda za prazno zijanje v prazen zrak!

In zopet je zavladala po gozdu tihota. Prvi lovski pogon je bil navidezno dovršen. Utrujen sem prislonil puško k deblu in si poiskal prostoren štor, na katerega sem posadil svoje truplo z vso jezo, trudnostjo, žejo in lakoto. Prve sicer nisem znal ukrotiti, a sklenil sem, da si v telesno olajšanje preženem vsaj zadnje tri. Začel sem torej počivati, jesti in piti. Dišalo mi je tako izborno, da se mi je naposled celo jeza zarila nekam v manj občutljive organe, kakor so srce in živci. Obiraje okusno svinjsko kračico sem se želodcu naljubno zamaknil tako, kakor se najbolje more zamakniti lačen človek s svinjsko kračico v roki.

V najslajšem uživanju pa mi zadoni na uho: „Trap, trap — trap, trap!“ Naglo dvignem glavo in nehote mi pade krača na tla. Zelo v bližini — bežal je zajec, velik in lep, kakršnega še nisem videl lepšega naslikanega v nobeni prirodopisni knjigi. Preden sem se zavedel, ga že ni bilo nikjer. Kakor brezumen sem gledal za njim, ravno tako dolgo, da mi je medtem lovski pes ki je bil zajcu na sledu, odnesel iz odprte torbe vse meso in mi prevrnil odtaknjeno steklenico vina. Kakor bi blisknil, šinila mi je jeza iz manj občutljivih telesnih organov zopet v srce in živce, naglo sem pobral polobrano kost, ki mi je bila padla na

tla in jo vso močjo zagnal za psom; toda — kost je najmanj tri metre daleč od psa na desno zletela v grm. V istem trenutku je tudi zadnja kapljica vina iztekla iz prevrnjene steklenice. Tristo strupenih gadov! Ravno sem premišljal, kaj naj storim v svoji onemogli jezi, ko zaslišim za seboj tovarišev glas:

„Ali si še vedno na svojem mestu? Prenočiti vendar ne misliš tukaj? No — to je vztrajen lovec! Ti bi počakal na enem in istem mestu, da bi mladiči dorastli v poštene zajce!“

Nisem mogel drugače — pokazal sem kisko-prijazen obraz, brcnil sem prazno steklenico za grm, vrgel torbo in puško na ramo in šel s tovarišem dalje. Takoj je spoznal po moji molčečnosti, da me je nekaj vzlovilo in tako dolgo in tako spretno je znal siliti v mene, dokler mu nisem vsega povedal. Črez nekaj časa se je nama pridružil tudi tovarišev pes, v katerem sem takoj spoznal roparja. Žal mi je bilo, da sem prazno steklenico brcnil za grm — zdaj bi jo bil lahko vrgel požrešnežu v gobec. Šele črez pol leta sem pasji nesnagi mogel s svežo leskovko poplačati hudobijo.

O nadaljnem svojem lovu nočem več govoriti. Prej nič, poznej nič — to je vse, kar lahko rečem. Torej h koncu!

Na mestu, kjer smo se bili zbrali zjutraj, smo se po končanem lovu sešli zopet. Plen je bil obilen. Vsak lovec je imel kaj pokaziti — edini jaz nič! Toda mesto da bi bil svojo smolo sodil mirnodušno in jo skušal obrniti na šaljivo stran, kazal sem kisel obraz in bil sem malobeseden. Zbadal me sicer nihče ni. Takoj sem spoznal, da se nekaj pripravlja. Edini doktor Svetličič me je potrkal po rami, rekoč:

„Le dobre volje bodite! Taki lovci, kakor ste vi, morajo tudi biti. Le pomislite, kam bi prišli, če bi vsak lovec zadel vse. V par letih bi ne bilo niti enega zajca in lov bi ponehal za vedno!“

Tolažba je bila slišati zelo pametna — a pri meni ni za-
legla, ker sem vseeno čutil v nji neko zbadljivo ostrino.

Komaj pa je doktor odmaknil svojo roko, že je moj tovariš položil svojo na mojo drugo ramo. Ko se je nasmejäl in pogledal po lovcih, so ti že stali v velikem polkrogu, sam pa je začel s visokim glasom:

„Predraga lovska družba! Pred več leti ste me izvolili za ,lovskega župana' in takrat sem moral obljubiti, da hočem vestno izpolnjevati dolžnosti, katere mi nalaga ta častna služba. Eno najvažnejših dolžnosti mi je danes izpolniti. V našem današnjem lovskeem krogu stoji namreč oseba, ki je lovec po zunanosti, a ne še po notranosti. Da bo lovec v popolnem pomenu besede, moram ga kot župan na podlagi strogo predpisanega lovskega obreda sprejeti v našo lovsko zavezo. Dragi tovariš, na moje povelje: ‚Ena — dve — tri!‘ boš moral skočiti črez lovsko torbo, katero bodeta za remen držala dva lovca, potem pa boš podal vsakemu izmed navzočih roko. Tako postaneš celo naš,

postaneš lovec v pravi in popolni meri in spodobi se, da se nam prikupiš v krčmi s primerno mero pijače in tako utrdiš prijateljsko vez.“

Komaj je tovariš končal svoje besede, že je bila lovška torba pripravljena. Dva lovca sta jo držala za remen tako, da je dober pol metra nad zemljo visela v zraku. Toda nisem hotel skočiti. Lovci so prigovarjali, tovariš me je porival naprej, a jaz sem se branil. Naposled je pristopil k meni doktor, rekoč:

„To je stara lovška navada! Odtegniti se brez zamere ne morete in sploh bi rad vedel, čemu se branite storiti, kar smo tudi mi vsi morali storiti svoječasno. Ali ne razumete burk?“

Doktorjeve besede so bile odločilne. Rekel sem, da hočem skočiti. Lovski župan se je postavil na levi strani poleg torbe. Kakor telovadec sem naredil zalet in — hops! — že sem ležal na drugi strani na nosu na tleh. Vzrok padca mi je ostal nejasen. Ali so mi bile irhaste hlače pretesne, da se nisem mogel dovolj spretno gibati, ali sem imel vsled celdnevnega stanja utrujene noge, ali pa — in to bo bržčas najgotovejše — sta lovca pri skoku dvignila torbo. Obenem s padcem je priletela po mojem ozadju sveža leskovka s tako silo, da je zaprasketalo. Kje se je tako naglo vzela, mi je tudi ostalo nejasno. Lovci so se zasmeli, kakor bi naenkrat zameketalo petdeset kozlov, jaz pa sem rdeč kakor puran skočil kvišku in začel robantiti kakor turški tobakar. Ali kaj je pomagalo! Bolj ko sem rentočil, bolj je bilo smeha. Naposled sem moral umolkniti, ko me je povrh še doktor zagotovil, da je tudi on na svojem prvem lovu priletel na nos in je udarec presveže leskovke čutil par dni. Lovci so me zdaj obstopili in povrsti sem moral vsakemu podati roko. S tem zame tako dvomljivo prijetnim lovskim obredom sem postal popolnoma lovec.

Kakor običajno smo se tudi tokrat podali v gostilno k Zapoltniku. Nekaj časa sem bil skrajno slabe volje. Kako pa tudi ne, ko me je v gostilno prišedši smeje opozoril tovariš, da se mi na nosu še drži nekoliko prsti in se povrh tudi udarec z leskovko ni dal preboleti. Uverjen sem, ko bi mi bil takrat kdo za puško dal pet kron, takoj bi mu jo bil dal. Toda pomalem mi je vendar odleglo in naposled sem postal prav dobre volje, tako dobre volje, da sem se domu grede postavil še enkrat na nos, ko me je namreč preobilo povžito vino telebnilo v obcestni jarek.

Lovec pa sem ostal in imam celo upanje, da še kdaj postanem lovski župan. Lovci novinci, ki mi pridete kdaj pod leskovko, nikar se ne smejte!

MATERINE OČI.

Moja mati je priprosta žena, brez takozvane izobrazbe. In vendar ima oči tako plemenite, tako polne ljubezni, da jih obožujem, da jih ljubim bolj kot vse na svetu.

Kadarkoli pridem iz tujine, me sprejme mati resno, brez običajnega nasmeha in veselja. Njene oči me gledajo dolgo in poprašujoče. In čudno, — kar ne vidijo niti prijatelji, niti bratje, niti ljubica, to vidi ljubeče materino oko. Vsakega lahko varaš, vsakemu lahko prikrivaš dušo, materi ne moreš. Pogleda ti v dušo globoko, v najskrivnejše, nikomur dostopne koticke.

Spominjam se božičnih počitnic pred leti. Bil sem takrat menda v šesti šoli, v dobi mladostnih duševnih bojov. To je ona doba, ko stopajo pred dušo življenjski problemi, to je doba prečutih noči. Pozno v noč sedi mladenič v postelji; nebroj misli in problemov odganja spanec in vznemirja dušo.

Prišel sem v tisti dobi domov. Vsi so opazali, da dobro in zdravo izgledam. Mati me je sprejela po navadi resno; njene oči se zrlle poprašujoče v dušo. Radoveden sem čakal njene sodbe. Nisem se motil. Sočutno mi je stisnila roko in rekla z veliko ljubeznijo: „Bolani si, sin, bolani na duši.“ — Prvikrat sem občutil, kaj mi je mati. —

Svojo prvo ljubezen sem skrival zelo skrbno. Zaprl sem jo globoko v dušo, tja kamor položi človek vse, kar ima lepega, zelo lepega. In nikomur nisem niti malce odprl duri srca. Oči ljubeče matere so jo vzrle.

Od nekdanj je bila njena skrita želja, da bi postal sin duhovnik. Nikoli mi ni izrekla te želje, toda bral sem jo iz njenega pogleda. Zato sem ji prikril marsikaj, kar bi ji moral zaupati. Tako je bilo tudi z ljubeznijo. Ob lepih tihih poletnih večerih sva hodila na polje gledat, „kaj dela pšenica“. Ob takih večerih sva vedno malo govorila, razumela sva se molče. In če sva govorila, je bilo vedno kaj lepega, intimnega. V tistem času sem bil bolj zamišljen, ko kdaj prej; naravno, v duši je kraljevala prva ljubezen. Mati je to opazila in dolgo sva sporazumno molčala.

Solnce je zahajalo, ko sva se vračala. Pod nama je žarela vasica v poslednjih žarkih. Oba sva zrla z ljubeznijo na rodno vas, vsak z drugačnimi čustvi v srcu. Mati je pretrgala tišino, me prišla za roko, pogledala mi v oči in dejala resno: „Vem zakaj si zamišljen. Ne karam te, sinko, spoznaj še to stran življenja, toda pazi, da te ne zmotijo in zvarajo — ženske!“

Nisem mogel odgovoriti; v tem trenutku pa sem vdruživ občutil, kako velika je materina ljubezen.

Ko sem odhajal na Dunaj, v novo življenje, spremljal me je materin pogled povsod in me obvaroval marsikaterega padca. In vračal sem se z radostjo v srcu in v očeh, kakor se vračajo v poletnem jutru kosci s travnika, ukajoč in pevajoč.

Bolj globoko kot kdaj mi je pogledala mati ob sestanku v dušo. In v tistem trenutku je zginil strah in skrb iz njenega obraza, strah, da se ji sin ne zgubi v velikomestnem življenju. Zrla mi je dolgo v oči, zadovoljna je bila z mano in bolj veselo in ljubeznivo kot kdaj preje mi je stisnila roko.

Tako globoko gleda mati v sinovo dušo. Uzre bol, uzre veselje, uzre skrb, uzre zadovoljnost, uzre greh in uzre nedolžnost. Je to čudovitost maternega srca, ki jo spozna le oni, ki je ljubljen in ga ljubi nad vse.

FRAN BEVK:

AMERIKANEC.

V nedeljo pred cerkvijo moško postavi
s cigaro v zobeh se, vsakogar pozdravi
in prste zaplete v verižico zlato,
z denarjem rožlja in drži se bahato.

Poglejte me zdaj, zavidljivi vaščani!
Pomislite malo! Kaj bil sem še lani:
ubog in raztrgan, kot sama nezgoda.
Amerika me je nadela gospoda.

Pa mino gredó — ta mu mrzlo pokima —
in drugi: že gorko besedo zanj ima —
in tretji: presrčno ga znanca pozdravi —
četrti: prijatelj ob njem se ustavi . . .

„Bahaštvo je samo ž njim prišlo v deželo . . .“
„Bogastvo v daljini ga je doletelo . . .“
„Pozdravljen! Ko jaz bi imel srečo tako . . .“
„Prijatelj! I jaz bi rad nosil se tebi enako . . .“

„Kaj zrete tako me in kaj govorite!
Pustite družino ubogo, pustite
domovje, ni daleč čez morje, kjer zlata
vas čaka dežela — nevesta bogata —“

Spogledali vsi zapored so se tiho sosedi . . .
„Ni prazna ta marnja. Poskusil je sam in — Bog vedi,
če res nas ne čaka še sreča v pokrajini daljni,
saj mnog je šel tja že, a nihče še obžaloval ni . . .“

Tisto nedeljo so bili s telesom le v cerkvi navzoči,
njih duh pa je blodil po dalji pekoči,
po stepah in šumah, po plavžih, tovarnah,
nad zemljo, pod zemljo in po elektrarnah

je taval, kjer snuje se moč industrije, se čudil
bogastvu in dolgo se, dolgo je mudil . . .
In ko so po maši molitve končale,
niso več svojcev oči njih spoznale . . .

IZ NAŠEGA ŽIVLJENJA.

Vigred je prišla, krasna, mlada devojka in z vigredjo je prišlo novo življenje, oj lepo to življenje posebno na deželi. Ne bom govoril o mladem cvetju, o rožicah, ne v vsakorvrstnem tičjem petju, ampak o vigrdnem delu na kmetih in tako naprej.

Ko se prične delo na polju, začnemo vstajati zgodaj, ob zori je zajuterk in tudi živina mora biti sita ob tem času, da gremo z dnem na delo. „Jutri razvozimo gnoj na Rebru,“ zapove zvečer gospodar in drugo jutro že poka Tinč z bičem po poti proti Rebru. Vesel, ves mladosten je, prerojen kakor narava, ker je doživel edeninsedemdeseto pomlad. Mračno je še ko pridemo na Reber in mrzlo, megla leži okrog in okrog, da se ne vidi dvajset korakov daleč. Pomanemo si roke, postavimo voz h kupu in se lotimo kidanja. Jaz in dekla Tončka kidava, Tinč pazi na nas vse. Še ni bilo pol voza nakidanega, se je Tinč že nagnil in zajuckal, sivi starec. Šega je namreč, da se hlapci ob gnojvoži skušajo, kateri zapelje zjutraj prvi voz, Tinč je pa mislil, da brez skrbi jucka, ker ne vidi nihče, da šele kidamo. Takoj za njim se je oglasil Mihevov Jernej, tudi tam so vozili gnoj in mogoče je tudi on goljufal ljudi. Tako mine tisti dan, voz za vozom peleta Tinč in gospodar, midva z deklo pa kidava, tako, da me proti noči bolijo roke in hrbet in zvečer po večerji kar padem na svoje ležišče in zaspi. Drugi dan bomo njivo orali in zgodili bomo. Zjutraj po zajuterku vprežem vole v merjasca (drevo), kakor pravijo Korošci in hajdi z njimi na Reber.

Prvo brazdo mi pomaga izorati gospodar. Še predno začneva orati položi pod brazdo križ iz ivovega lesa, blagoslovljenega na cvetno nedeljo, da bi Bog blagoslovil delo in trud in, da bi polje bogato obrodilo. Potem gre gospodar domov in na njivi ostaneva, dekla ki trosi gnoj, jaz z voli. Orjem polagoma, voli stopajo enakomerno, naganjam jih namreč ne, brazda je dolga in njiva velika in živina se utruji tudi pri počasni hoji. Oranje v zgodnjem jutru je nekaj krasnega, zemlja poka, vali se od lemeža na prejšno brazdo, iz odprte zemlje pa puhti sopari podoben dim, megla se oprijemlje izorane zemlje in se vlačí po brazdah, vse ja nekako sveže in zdravo, vzvišeno vse. In tako orjem, becam z oričko gnoj izpred rezalnic in mislim to in ono. Mislim kako bi veliko bolj z veseljem delal, ko bi oral svojo zemljo, zase sejal, zase žel, sam shranjeval pridelke in skupiček. Delo za drugega človeka ne izda tako, človek ima pomisleke in postane skoro nevoščljiv. No pa mora že tako biti, gospodar bo ukazoval hlapcu in ne narobe, ali kakor pravijo: Kdor je bogat, ima vsega zadosti, kdor je pa ubog, pa nima nič. — Zažvižgam si vmes, podražim deklo in mine dan, mine drugi, tretji, vsejemo Reber, za Rebrum pridejo Jame, za njimi Plan.

Mine oranje, sejanje, mine vigred, ko kmet polaga svoje upanje v zemljo, jako negotovo upanje in pride lelo in z njim drugo delo.

Vigredi se prične tudi fantovsko življenje, post mine, snega ni, toplo je, noči pa tako lepe in svetle. Ah te krasne poletne noči v planinah!

Ne zdi se mi kaj lepšega kot v taki noči ležati na trati, poslušati fantovsko petje in sanjati. Ponočevanje, ali vasovanje je posebno v navadi v našem kraju. Župnik se seveda kregajo z lece in svariijo pred „ponočnimi sovami“, očetje in matere pazijo na svoje sinove in hčere in hodijo gledat na njih postelje, ampak to vse ne pomaga nič, vasovanje je narodna razvada in odpravil ga ne bo nihče. Sedanji gospodarji, odrasli možaki in sivi starci so nekdanj vasovali, matere, žene in starke so v svoji mladosti odpirale okna in vezale pušeljce; zakaj bi pa zdaj ne smelo biti tega.

Nahajajo se pa tudi rogovileži, ki krokajo okrog po noči, da delajo nemir in škodo, prevračajo nabasane vozove na kopšah, ali jih spustijo po bregu, poškodujejo nasade, zdrobijo okna in uganjajo druge take nespodobne reči. Takih rogoviležev pravi fantje ne maramo med seboj. Sobotni večer si mora vsak fant priskrbeti pušeljc za nedeljo, da se postavi z njim tam pred cerkvijo. Kdor ima dekle, ga lahko dobi, ali kdor je tako „fuč“ kakor jaz, tak je bolj v škripcih. Jaz delam kakor morem, ker nimam dekleta, fehtam pri deklah, pri gospodinji, kradem po tujih oknih, da se le zriblje naprej, je pa dobro.

Sobotni večer v juniju je. Mi sedimo za mizo pod lipo in večerjamo. Poleti ob lepem vremenu jemo vedno zunaj, v hiši so cele roje muh. Nebo je čisto in jasno, tam na obzorju na štajerski strani leži ob gorah zagorela črta, vedno večja in bledejša postaja, dokler se ne prikaže luna. Ej, obeta biti krasna noč. Odvečerjamo in odmolimo običajni rožni venec, pa še malo posedimo, lepo je sedeti ob večerih na hladnem in mudi se tudi nikamor ne, jutri je nedelja in čas za ležanje.

„Ali imate že pripravljene pušeljce?“ podražim dekle, Tončko in Micko, ko je odnesla gospodinja posodo v kuhinjo. „Nocoj, pridejo vajini fantje po nje.“

„Saj ne hodi kdo, k meni že ne!“ reče Tončka in se zasmeji.

„K meni tudi ne, jaz nočem nobenega,“ reče Micka in se istotako nasmeji. Ampak jaz dobro vem da to ni resnica.

„Ali pa hodi kdo po noči tu okrog?“ oglasi se nenadoma gospodar, ki je dozdej ležal na trati, tiho kakor bi ga ne bilo. „Dobro bi bilo enkrat pogledati okrog oglov in zlasati te ponočnjake. Ti fant!“ se je obrnil k meni, „zakaj si pa ti pri hiši, da pustiš, da ti domača dekleta drugi fantje prevzemajo, šleva! Toda tega ne bo, da bi podil jaz tuje fante od domačih deklet.“

Če me dekle noče, me pač noče in če ji fanta tudi pobijem, takih misli sem jaz in zato jih pustim rajši pri miru. Potem je še to! Kar bom jaz delal drugim, to bodo drugi meni in geniti bi se ne smel nikamor.

„Ampak gospodinji moram to vseeno povedati,“ nadaljuje v šali gospodar. Tega seveda ne bo storil, gospodinja je silno sveta ženska in ko bi zvedela kaj, nagnala bi dekle takoj k spovedi in morda še od hiše. Včasih ni bila takšna, o njenem deklinškem stanu pripovedujejo vse druge reči, samo svete ne.

„Kol v hrbet znaš deti, kaj?“ me vpraša gospodar!

„Nisem še skušal in ne vem kako je to, slišal sem pa že o tem.“

„Seveda, zdaj je prišlo to iz navade, kakor vse druge zdrave šale, zdaj velja koj primojduši in kaj tacega. V mojih mladih letih je bilo pa kol deti v hrbet zelo v navadi. Če je kak fant hodil vasovat v drugo vas, so mu deli domači fantje kol v hrbet, dva sta ga prijela in mu raztegnila roke narazen, tretji je pa vtaknil prilično močen in debel kol pri enem rokavu noter, potem pod jopičem dalje skoz drugi rokav. Bil je kakor na križ pribit, kola se ni mogel oprostiti, ker ni mogel geniti rok in kaj je hotel. Moral je zrazprostrtimi rokami rōmati odkoder je prišel. Kako so se mu smejali doma, si lahko mislite in kako ga je bilo sram. Dalje, kdor še ni bil dvajset let star in je ponočeval, je dobil kol v hrbet, vsak brez razločka, revežev in bogatešev sin. Sedanji čas pa ponočujejo že smrkovci. Poznam mnogo takih, ki so zdaj mogočni kmetje, so pa nosili kol v hrbtu. Pernjak na Selah je prangal z njim iz naše fare in tudi na Brdinah je nekaj takih. Pred desetimi leti, ko sem hodil po noči iz mesta, mi je prišel eden naproti. Imel je grablje vtaknjene skozi hrbet in me je za božjo voljo prosil naj mu jih potegnem ven. Ko sem ga oprostil, je pograbil grablje in tekel nazaj odkoder je prišel, bil je strašno jezen. Pozneje sem zvedel, da so se v obližju fantje hudo stepli.“

Meni se ni zdelo verjetno, da bi se ne mogel oprostiti kola in sem stavil ugovore.

„No če ne verjameš, pa poskusiva,“ de gospodar in poišče pri stelji pripraven kol. Jaz vstanem in vtakne ga mi skozi rokave. Skušam ga prelomiti na hrbtu, nategujem, nagibam pa presneta reč, kol se ne vda nikamor, ker ga drži jopič. Začne me tudi boleti roke in prav neprijetno mi je bilo v tem položaju. Gospodar, Tinč, dekle, vse se mi smeji škodoželjno in mi privošči tako zadrego.

„Ali zdaj verjameš,“ reče gospodar in me oprost. Seveda sem verjel. Tako je minila debela ura, kakor bi pihnil, v šali, prostodušnem modrovanju in kratkočasnju. Rad se pošali ubog človek in posedi, ko skonča delo za en teden in je sit. Da se le naje, je pa dobro, milijonar tudi ne more več snesti, kolikor potrebuje in v tem sta si on in revež enaka.

Pokazala se je gospodinja na hišnem pragu in zaklicala spat, „Le h kraju deklina, noč ima svojo moč in ni lepo če se mlada ženska potepa po noči okrog. Fant pa tudi spat, da se potem ljudje ne bodo jezili okrog, da nimajo pred teboj miru.“ Kratka pridiga, a jedrnata in dekle in mož se koj spravijo v hišo, Tinč gre pomalem v hlev in tudi jaz stopam proti parni, kjer ležim. Spat ne bom šel, si mislim, ni mogoče zaspati v taki noči. Na vrh bom šel in se bom tam vlegel. Komaj se zaprejo hišna vrata, grem po stopnicah pod most, potem okrog hleva tja med drevje, da me ne vidi kdo iz hiše skozi okno. Čeravno, da ni nič, bi pa vendar rekli: Se že vleče nekam, ponočnjak. Ko pridem gor na vrh, se vležem na trato. Raz naš vrh se vidi daleč okrog in mnogokaj se vidi, gore, doline, daljne vode in vasi. Pogledam v dolino pod seboj; krasna dolina to v solnčnem svitu, stokrat krasnejša še v mesečini. Te bele hiše se svetlikajo, ta drevesa, ta voda, zibajoča se skoz vas. Zvonik mogočno gleda nad vso skupino, nad vso dolino, zavito v bajno, prelestno tančico. Vidim gore, mogočne razorane vrhove, kako se blesketajo bele silne skale v utripajoči mesečini. Dalje doli se vidi na Štajersko. Na drobno ni mogoče rozločiti krajev, hriba ne od hriba, pre-daleč je in oko vidi kakor skozi motno steklo, veliko, svetlo krajino. Pa to življenje, to petje, to juckanje. Na Volenovem vrhu pojejo pesem:

Tam gori na planinci, bom edico sjav.

Tam doli v dolinci si bom pa ljubico zbrav.

Zategnjeni glasovi plavajo po dolini, odmevajo in se izgublajo. Tam gori pod Uršlo goro pojejo Podkrajčani: „Stoji, stoji Ljublanca, Ljublanca dovga vas.“ Večnolepa stara pesem peta v belem dnevu, lepa mnogo bolj, mnogo bolj pretresujoča v skrivnostni mesečni noči. — Lepa noč, ti si mati ljubezni, toliko in toliko narediš srečnih, mnogo pa hraniš v sebi tudi temnega, skrivnostnega. Koliko ubojev in pretefov se izvrši v taki noči, vse zaradi ljubezni. Fant pride pod okno, nič hudega sluteč, ali v tem ga trešči po glavi poleno, da se brez glasu zvrne na zemljo, ubijavec pa zbeži. Močna je ljubezen, oslepi človeka, da gre zanjo tudi v nevarnost. In nazadnje je lep obraz pri mesečnem svitu mnogo lepši.

Doli pri naši hiši nekdo, nalahno požvižguje, aha, sosedom Franc je prišel in me išče. Zažvižgam mu, da ga opozorim nase. Izvrsten fant je ta Franc in dober tovariš; zna biti tiho, ako je treba, a v priliki tudi zagrabi. Lump je, pije rad in je rad vesel. On pravi, da ni lump, ampak le skuša, kdaj bo imel pijače zadosti, pa nikoli ne more priti do tega, ker postane prej pijan in potem pozabi šteti izpite litre. Tako bo morebiti skušal celo življenje in žalostno tako skušanje.

„Jaz sem mislil, da te je kam neslo, ker te nisem našel na postelji,“ mi reče, ko pride k meni.

„Kam pa me bo neslo, ko me nima kam,“ mu rečem jaz. „Kako si se izmuznil nocoj od doma. Mati bodo hudi, če te ne bodo našli na postelji.“ Mati hodi ponoči pazit na njega.

„Goljufal sem jih. Tistega Jurja imamo pri nas in nocoj sem ga naprosil, da je legel v mojo postelj. Mati bodo mislili, da jaz ležim, bo pa dobro.“ Oba sva se smejala tej zvijači.

Na vasi je nekdo zajuckal, Rokov Tonč je, on tako more. Na cesti od vasi proti Brdinam je tudi zajuckal drugi. Tudi tega pozna.

„Kam neki nese to kanaljo,“ reče Franc, „ko bi vedel, vedel?“

„. . . nadeval bi mu jih po hrbtu, jeli.“

„Greva tudi midva kam, ti,“ mi reče Franc.

„Toda kam?“

„Najprvo na Mihele h Anzlnu, kako mu kaj gre, potem pa naprej na onikraj Lobasa, klicat na Opo hale, v Šibovje . . .“

„Pa greva.“ Vstal sem in zajuckal in sva šla . . .

Ura je bila jednajst.

Smola.

„Saharo ste prepotovali? Potem ste gotovo videli kralja puščave?“
Potovalec: „Slučajno ga nismo videli, ker je šel ravno na potovanje.“

Dobro znamenje.

A.: „Torej Mayer je že oženjen.“
B.: „Kako to veš?“
A.: „Ker ga sedaj vidim vedno samega.“

ANDRĚ:

BREZ DENARA — HIŠE NE . . .

Brez denara —
hiše ne
jaz v planini bivam
in dekle
ljubi me,
oj, saj drugega ne mara!

Dругega ne mara! —
Saj sedaj
jaz na gori snivam . . .!
A kedaj
kakor zdaj,
ko jaz vriskam naj,
govorila mi besede sladke je prevara?

Govorila mi besede kratke ljubica je stara:
„Vse zaman —!“
Dragi, kam?
Hiše ne in — brez denara!

MILAN DOLINAR:

O LJUDSKEM ŠTETJU.

Za vsako državo je neizmerne važnosti, da pozna svoje prebivalstvo po številu, spolu, veri in starosti, ter posebno po njegovem poklicu.

Vse to pa se določi potom ljudskega štetja, kojega važnost so spoznale stare države. Egipčani, Kitajci in Grki so vodili že 400 let pred Kristom seznamke prebivalstva, Rimljani so imeli istočasno posebne uradnike v ta namen. V srednjem veku so to koristno uredbo docela zanemarili in šele v petnajstem stoletju so začela posamezna nemška mesta spisovati v davčne in vojaške namene služeče seznamke prebivalstva. Redna ljudska štetja, ki imajo znanstveno vrednost so pa uvedle še le Združene države ameriške pred 120. leti in za njimi polagoma tudi evropske države in sicer večinoma v desetletnih obdobjih, tako tudi Avstrija.

Zadnjega teh štetij, ki se je vršilo lansko leto, se bo menda vsakdor še spominjal: v mestih je dobila vsaka rodbina števno polo, ki jo je morala izpolniti, na deželi so pa popisali števni komisarji vse, ki so bili v kraju navzoči na stari dan leta 1910., in le vojaštvo je bilo od vojnih oblasti posebe popisano. Ko so bile vse pole ene občine natančno izpolnjene, so jih združili v knjigo ter sestavili kratek pregled dotične občine. Nato so prišle pole na okrajno glavarstvo, kjer se je navadno vršila revizija ter izpopolnitev in poprava slabih podatkov.

Vse nadaljno obdelavanje celotnega materijala je pa prevzela osrednja komisija za statistiko na Dunaju, ki je nastanjena v svojem velikem poslopju, v katerem ima skoraj 400 ljudi dovolj dela za dve leti. Ves materijal je spravljen v ogromnih kletih, ki so tako založene, da so podobne starodavnim katakombam. V velikih dvoranah delajo uradniki vseh avstrijskih narodnosti, ker so tudi pole pisane v vseh jezikih.

Naloga statistične komisije je, natančno dognati število ljudi in rodbin za vsak kraj, potem sestavo rodbin, dalje koliko

ljudi je kje rojenih in kam so pristojni, in razdelitev prebivalstva po veri, narodnosti in poklicu, število samskih, omoženih, ovdovelih in ločenih, število analfabetov, slepcev in gluhonemih, hišnih in zemljiških posestnikov; pri stalno v kraju prebivajočih čas, od kedaj so navzoči, in število le začasno navzočih.

Da se omogoči štetje poklicov, je treba popisne pole primerno pripraviti, ali kakor pravi strokovni izraz, izrisati: poklici so razdeljeni v čez dvesto skupin, ki ima vsaka svojo številko, ki se jo zapiše z modro kredo čez prvotni podatek. Izrišejo se pa tudi druge stvari: prvo pride na vrsto takozvana glava: v njej je povedano, koliko članov in otrok ima rodbina in če je v njej kaj rejencev, služabnikov v osebno postrežbo (kuharic, pestunij i t. d.) in podnajemnikov ali posteljašev. Te glave so potrebne, da je mogoče dognati, kako so sestavljene avstrijske rodbine, ker rabijo znanstveniki tozadevne podatke. Dalje je treba sešteti, koliko ljudi je kje rojenih in koliko jih je kam pristojnih. V ta namen ima vsako okrajno glavarstvo svojo številko, n pr. Ljubljana 100, Trst 120, Krško 103 i t. d. Pri izrisovanju se napiše čez rojstni kraj i mesto pristojnosti vedno številka okrajnega glavarstva; vsi kraji pa, ki niso v Avstriji imajo skupno številko 500, ki pomeni, da je dotičnik rojen v tujini ali tjakaj pristojen. Za vsakega, ki ima domovinsko pravico v kaki drugi državi, se napišejo posebni listi, ki jih države izmenjajo, da lahko vsaka določi, koliko podanikov ima v tujini, s čem se pečajo i t. d.

Nato se izriše poklic in stopnja, ki jo je dosegel dotičnik v njem. Poleg številke poklica se pripiše torej še znak, ki pove, če je kdo samostojen, ali je najemnik, uradnik, delavec, dninar i t. d. in vsi, ki so kje uslužbeni, dobe tudi številko obrata: u pr. kovač, ki dela pri železnici: 232 (kovač) A (delavec) 44 (železnica). Otroci, ki niso zmožni sami kaj zaslužiti, dobe poklic onega, ki jih preživlja, (navadno očeta, ki je hišni gospodar) in znak, da so njegovi sorodniki.

Na isti način se izriše poklic, ki so ga imeli ljudje pred tremi leti, le da se pri tem ne delijo več tako natančno, temveč le v šest glavnih skupin in istotako pri postranskem poklicu.

Izrisati je treba torej vse tiste podatke, ki jih ni mogoče na drug način sešteti in ko so pole tako pripravljene, pride drugo ogromno delo. Napraviti je namreč treba za vsakega posameznika posebno karto, ki je razdeljena v 20 oddelkov za starost, spol, narodnost, vero, poklic i t. d. Uradnik ima nalogo, s posebnim strojem izbiti luknje v to karto in iz medsebojnega razporejenja teh lukenj so razvidne vse posameznosti gotove osebe. Centralna komisija ima okrog 200 takih strojev v delu ki izvržejo povprečno vsak dan 10000 kart.

Ko so vse karte enega glavarstva gotove, se razdele po spolu ter se štejejo, moški zase in ženske zase. V karti je luknja, ki pomeni moškega, druga pomeni žensko. Če so moške karte zložene ena na drugo, se morajo tudi luknje kriti, ali z iglo je

lahko kontrolirati, če se ni vrnila kakšna napačna vmes. Važna je pa razdelitev po spolu, da je mogoče za moške in ženske posebe določiti, koliko se jih peča s kakšnim poklicom, zakaj dandanašnji je vedno več žen, ki si same služijo kruh. Priborile so si vstop že v najraznejše poklice in prodirajo vedno dalje, natančen vpogled v to gibanje je pa za socialno politiko silne važnosti.

Po tej razdelitvi pridejo karte v električne števne stroje: ti so tako izdelani, da padejo kovinaste palčice na karto, kjer je luknja, gre palčica skoz in ustvari zvezo za električni tok, ki pomakne kazalec na števeni uri naprej. V znak, da je karta šteta, da stroj signal z zvoncem, če se pa ne oglasi, je bila karta slaba in jo je treba na podlagi prvotnih pol popraviti. S temi stroji so vse zmete v seštevanju izključene in uradniku je le treba, da zvečer prepíše iz vsake ure število, ki ga kaže. V računskem oddelku se obdelajo ta števila nadalje, kakor jih interesirani faktorji ravno potrebujejo ali zahtevajo. Statistična komisija je namreč dolžna, podati zasebnikom proti plačilu stroškov vse informacije, ki se jih lahko dobi iz popisnih pol.

Mnogo enostavnejša je živinska statistika: na zadnji strani števne pole je za vsako hišo zapisano, koliko živine je v njej, in to se kar prepíše ter sešteje.

V posebnem oddelku sledi hišna statistika: poslopja so namreč različna, ena se rabijo samo za stanovanja, v drugih se izvršuje kakšna oprt, zopet druga služijo kakšnemu uradu, trgovcu ali zavodu i t. d. Razločujejo se glavna in postranska poslopja ter prazne hiše, v katerih sploh nihče ne stanuje. Za vsako vrsto hiš ima uradnik blok tekoče numeriranih listkov in na vsako polo, ki pomeni hišo, prilepi enega kakor je ravno primeren za njo. Kolikor listkov ene vrste nazadnje manjka, toliko je takšnih hiš.

Dozdaj imenovana dela se vrše na podlagi popisnih pol ljudskega štetja; centralna komisija za statistiko pa dobiva redno tudi vse podatke o gibanju prebivalstva, to je o rojstvih, porokah, smrtnih slučajih in izselitvah, da lahko na podlagi teh dokumentov natančno zasleduje stanje prebivalstva.

Vsa ta dela so torej zelo obširna, in način, po katerem se pride do rezultatov, ni ravno priprost, potreben pa je, da je mogoča povsod revizija. Vsak fascikel se po izrisanju pregleda in istotako vsak paket kart, ko je izluknjan. Vendar se pa ne revidira ves material, temveč k večjem petina; revizor si pri svojem delu zapiše število najdenih napak, ter končno izračuna, koliko odstotkov jih je. Kljub najskrbnejšemu delu jih je nemo-goče popolnoma izločiti, Začnejo se že pri popisovanju, če stranka kaj napačno pove ali se števni komisar v naglici zmoti. Manjkajoča rojstna leta vstavi uradnik dotični osebi primerno kar sam, pri tem se pa lahko seveda precej zmoti. Mnogokrat je navedena le rojstna vas brez glavarstva in če je več vasi istega imena, jo zopet ena netočnost več. Največ pomot je pa mogočih

pri statistiki poklicov, ker uvršča mnogokrat en izrisovalec gotove ljudi v eno skupino, drugi pa zopet drugam. Tako na primer da en učitelju veronauka številko duhovnika, 515, drugi pa učitelja. 521. Takih slučajev je precej, mogoči so pa le radi preslabe inštrukcije uradnikov; naučno ministerstvo, ki ima vsa stvar v rokah, stremi namreč le za tem, da bi bilo vse delo čimpreje končano, zato sili direkcija k naglici, čeprav se število napak s tem neprimerno zviša in vrednost vsega ogromnega dela silno pade. Posebno pri luknjanju se pomote pri hitrejšem delu grozovito množe in potem pridejo take nerodnosti na dan, kakor triletni oženjeni otroci, ljudje ki so rojeni 1980. I. mesto 1880 i t. d. Če udari uradnik mimo, naredi lahko iz Slovence Madžara, iz katoliškega kristijana pa brezverca ali juda; petletna punčka postane samostojen kovač, ki je pred tremi leti služil vojake. Sledi človek, ki si je vzel beračijo v najem, njegova žena je samska in za postranski poklic pri vojaki, otrok jima je pa istočasno moškega in ženskega spola. Tako se vrsti pisana družba nemogočih junakov, ki jih je vse ustvarila prevelika naglica in slučaj. En del teh napak se sicer zopet najde, ker ni v števnem stroju nobene ure, ki bi šela rojstna leta od 1910 naprej in nobene za najemnike v beračiji, ogromno število jih pa še vedno ostane. Marsikdo, ki je tiste dni potoval morda sploh ni zapisan, ali pa dvakrat in je potem lahko tudi dvakrat štet, dokaj potepuhov in klativitezov brez stanovanja se je gotovo izmuznilo vendar se pa tu število pomot precej izravna: par jih je premalo štetih, par pa dvakrat.

Posebno važna za nas Slovence je narodnostna statistika, kajti po njej se bo ravnala vlada celih deset let. Na Štajerskem in Koroškem so delali iz nas Nemce, v Trstu in Gorici pa Lahe. Dočim so južni poslanci zahtevali in dosegli revizijo, pri kateri so se dognale neverjetne sleparije, so štajerski pridno spali ter prodali na ta način na tisoče in tisoče Slovencev.

Marsikakšna hlapčevska duša, ki lomi za silo par tujih besed, se je dala ponosno zapisati za Nemca, mnogi pa le iz straha za ljubi kruhek. Nešetokrat so tuji komisarji rabili zavrtna sredstva: šteje se namreč vedno tisti jezik ki stoji na prvem mestu in ponemčevalni komisarji so kratkomalo zapisali nemščino in na drugem mestu slovenščino, ki se je po predpisih potem povsod črtala. Sramotno veliko je bilo slovenskih komisarjev, ki so nemški izpolnjevali pole, in te so v svojem pravopisu neprekosljivo smešne... Morda se do prihodnjega štetja nekoliko vzdramimo, da ne bomo oddajali več tako poniževalnih dokazov narodne nezavednosti.

Vendar pa danes niti zadnje ljudsko štetje še ni popolnoma obdelano in bo trajalo še par mesecev, predno bodo objavljeni vsi rezultati tega ogromnega dela, ki je dovolj zanimivo, da izvedo tudi nestrokovnjaki kaj o njem.

JOSIP VIDMAR:

PRI GLASOVIRJU.

Melodija je divje valovila po sobi, zaletavala se v šipe, da so hrešče brnele, odbila se nazaj, iskala izhoda in se nazadnje uničevala sama sebe. Trepetala je v uničevanju in izražala bol, brezmejno in nerazumljivo v njeni globočini . . .

Sedel je pri glasovirju in poslušal. Ni vedel, da igra njegov prijatelj glasovir. V čudnem srdu iz nespoznanja porojenega je pogledal. Videl je lesketajoče se, vlažne oči, nekoliko od napetosti odprta usta in prste, ki so mu popolnoma neznano tekali po tipkah in se prehitevali v blazni naglici.

„Zakaj mi ni razodel tega že preje, ko mi je razodel vse? Pa tudi, če bi mi razodel, ne razumel bi njegovih misli. Mislim sem, da ga poznam do poslednje misli njegove duše in do zadnje želje njegovega srca, sedaj pa — sedaj ne poznam niti teh vlažnih oči, ki gledajo, tako gledajo, kot bi bila v njih sama duša, niti teh ustnic, ki trepetajo v svetem razkošju, ki ga more nuditi le umetnost, sladka in globoka v svoji nepregledni skrivnosti. Prijatelj ti si me varal, sramuj se!“

Strmel je vanj z zlobnimi, užaljenimi očmi, melodija pa mu je grenko pela: „Varal te je!“ V lice bi ga udaril tedaj Judeža, ki ga je varal.

Melodija je izzvenela on pa je še vedno strmel vanj.

Tudi oni drugi je bil razočaran, ko ga je pogledal. „Odkod ta izraz v obrazu, ta zlobnost? Nikoli ga še nisem videl takega!“ Obrnil je oči stran v jezi in bil je užaljen v svojem srcu. Mrzlo in očitajoče ga je pogledal — nekaj je stopilo mednje — bilo je nespoznanje. Razšla sta se brez pozdrava, brez hude besede, nihče ni izpregovoril sladko, hinavsko, govorila sta v svojih srcih in si brala iz oči veliko resnico življenja, pouk bridke prevare, o spoznanju, ki ga nikdar ne moreta doseči dva človeka med seboj.

Bilo je spoznanje o nespoznanju.

KRISTINA:

ZAKAJ NAZAJ!

Zdaj s cvetjem so pota nastlane
in cele aleje rož cveto,
daj roko mi svojo, hodiva
pot skupno v življenje lepo!

Dan veliki vstaja nad goro,
plamen že solnčni gori . . .
srce že sluti milobo ljubezni
in duša v neskončno dalj hrepeni. —

Zakaj nazaj — oh dragi, ljubi,
za nama je mrak in noč —
pred nama je cvetje — so rože,
za nama je kes pekoč!

Zdaj s cvetjem so pota nastlane
in cele aleje rož cveto,
daj roko mi svojo, hodiva
pot skupno v življenje lepo!

□□□□

NEUMLJIVE SOLZE.

Martinova nedelja je bila in ljudje so pokušali, kakšno, vino jim je letos krstil sv. Martin. Vaška krčma je bila polna raznovrstnih pivcev.

Novokrščeno vino je kmalu začelo kazati svojo moč, segalo jim že v glavo.

Tedaj je nastalo živahno gibanje in valovanje po pivnici. Vino jim je razburilo živce in jim ni dalo miru. Niso mogli več mirno sedeti. — Dvigajo se s sedežev, ponujajo si pijačo drug drugemu, jo prenašajo od mize do mize jo razlivajo, napivajo si presedajo se z enega stola na drugega, selijo se od ene mize k drugi, krilijo z rokami, pogovarjajo se in pomenkujejo, eni bolj tiho, drugi hrupno. Vmes pa se čuje tudi pesem, neskladna, hreščeča.

Jaz sedim med to vrvečo množico, dasi postaja zrak od tobakovega dima in razlitega vina in od dihanja ljudi vedno zagatnejši. Veseli me pač to tiho motrenje ljudskega mišljenja, govorjenja in dejanja . . .

Ob sosedni mizi sedi Boštjan Jereb, žagar iz Seč, iz zelo obrtne vasi, ki je za dve uri oddaljena od nas. Poznam samo po obrazu tega moža, videl sem ga le parkrat.

Razlagal je svojim poslušalcem križe in težave svojega življenja. Nekako pred pol drugim letom je postal vdovec.

„Vidiš, šestero otrok mi je zapustila moja rajna Barba, Bog ji daj večno luč!“

„Bil si res siromak, Boštjan, otroci so nam vsem v velik križ!“ pritaknila je besedo zraven sedeča srednje stara kmetica.

„No, hvala Bogu, namlajšega Nejčeka, komaj pet mesecev starega, je Barba kmalu s seboj vzela na oni svet v božjo rejo.“

„Prav praviš, Boštjan, v božjo rejo. Tak otrok je najbolje preskrbljen, katerega Bog vzame v svojo rejo.“

„Tako ti povem, moja Barba mi je umrla prekmalu in prepozno. Bog ji daj uživati sveti raj!“

„Razumem te,“ je dejal nekdo izmed znancev, „za otroke prehitro, a zate prepozno, da bi se vnovič ženil. Pa kaj bi bilo prepozno, saj še nimaš na hrbtu celih šest križev.“

„Nimam še, manjka mi še par let; pa čemu se zdaj ženiti, ko sem otroke vse poraztaknil. Tu je vzel tega, oni drugega. Vse sem oddal od šestletnega Štefeka pa do Anice, ki ima zdaj že štirinajst let. Samo Malike, ki je imela takrat nekaj nad tri leta, te nisem mogel oddati. Vsakdo hoče imeti že kako korist od otroka. K čemu pa naj pripomore trileten otrok? A prišel mi je na pomoč moj gospodar, dober gospod. Pisal je nekemu znancu v Gradec in Maliko so sprejeli v sirotišnico.“

Ko je žagar govoril o smrti svoje žene, o vseh stiskah, ki jih je imel takrat, o otrocih, ki jih je oddajal tujim ljudem,

se mi je od srca smilil ta mož. In mislil sem, da se mu bode ob teh žalostnih spominih do solz storilo. Bil je že nekoliko vinjen in vinjenost tako rada stiska solze iz oči, a niti ena mu ni prišla na dan. Mož ima krepko srce, sem si mislil, in odvalil se je srčnim bolestim.

In Boštjan je govoril dalje.

„Pred tednom dni pa sem obiskal to svojo Maliko v Gracu...“
Zdajci pa me nekdo izmed kmetov poprosi za neko pojasnilo in nisem mogel več slediti temu pripovedanju.

Ko pa skončam ta kratek pogovor, se ozrem na Boštjana. Tedaj pa so mu kapale debele solze po zardelih licih.

„Odkod one solze?“ sem premišljeval. „Ali se hudo godi ubogi Maliki v tujem mestu? Jeli stroga vzreja v onem zavodu, mora li stradati?“

Radovednost me je gnala, da bi bil kar naravnost vprašal moža, kaj mu je privabilo one solze v oči.

Omizje pri Boštjanu se je razredčilo, mnogo gostov je odšlo, da je slednjič sam ostal ob voglu mize, ki je bila tik mene. Nekaj časa je strme gledal predse. Potem pa mu je postalo dolgčas in se je kar k meni primaknil.

Začel je govoriti, da me že dalj časa pozna, pa da naj ne zamerim, da me on kot navaden delavec ogovori.

Ko sem mu zatrdil, da mi je vsaka prijaznost ljuba, ki mi pride od tega ali onega človeka, se je začel pogovarjati z menoj.

Kakor sem pričakoval, takoj je bil v toku svojih teženj ter mi iznova pripovedoval zgodbo o smrti svoje žene in nadlogah svojega vdovskega stanu.

Pomaknil se je čisto k meni, da mi je nasproti silil neprijetni vinski duh iz njegovih ust.

Na dolgo in široko mi je zopet vse od konca pripovedoval in marsikatero stvar večkrat ponovil, kakor sem že poprej čul, a potrpeti sem hotel, bil sem radoveden na konec: „Odkod one solze?“

Dobri mož je govoril dalje.

„Oni teden pa sem si mislil, kaj velja da pogledam, kaj počne moja najmlajša hčerka Malika v Gradcu, zdaj je že stara blizu pet let. Skoro poldrugo leto je nisem videl. Nič mi ni žal za tiste krajcarje, ki sem jih porabil za to potovanje. Videl sem jo in srečen sem bil. Veste tam v „Kindergarten“ sem jo videl, tam se je za roke držala s svojimi tovarišicami, rajala je in pela.“

Pripovedoval je dalje, da je govoril z otrokom, pa le po tolmaču, posredovala je pogovor ena iz med nun, ki je bila večša slovenščine.

„Kaj ne, hudo vam je bilo, ko se niste mogli razumeti z lastnim otrokom v materinem jeziku?“

In zvedavo sem uprl oči v njega.

„Oj, to dobro dete, kako hitro se je privadilo nemški „šprahi“. Kako lepo jo je bilo slišati, ko je pelo, molilo in potem čvrljalo po nemški. Kdo bi si bil mislil, ta žaba drobna...“

Moža je prevzelo zopet ganotje, kakor sem ga videl poprej. Na obrazu so se zgibnile mišice, v oči pa so mu privrele solze in padale so po licih v debelih jagodah.

„Torej, od veselja ste se jokali?“

„Ja ljubi gospod, od veselja.“

Tedaj one solze, so bile solze radosti, sem si mislil. Ta mož se veseli, ker je njega lastno dete postalo zanj mutasto, ker je nežnemu detetu vzel tuj svet edino dedščino po ubogi materi . . .

Zmračilo se mi je v duši. Takih solz veselja še nisem videl in jih nisem mogel pojmiti . . .

Zazrl sem se v čašo in v mrtvi pijači se mi je zdelo, da gledam motno zgodovino, ki jo piše dandanes naš ubogi narod . . .

ELVIRA DOLINAR:

TIHA VOŽNJA.

Bila sem po opravkih v mestu. Zamudila sem se precej dolgo; zvonilo je že „Zdravo Marijo“, ko sem sedla zopet na voz, da se popeljem domu.

Melodični zvoki zvonov so plavali pod mano v mračnem zraku, ko smo počasi krenili in mesta ven, tja proti Savi. Ko raztopljeno srebro je ležala voda pod mostom, lila dalje in dalje, ter se izgubljala v neskončni daljavi. Zadnja motna zarja, ki je še razsvetljevala zahodno nebo, se je igrala na valčkih ter jih pozlatila s svojim sijajem. Trepetalala je svetloba na vodi, valovi so šumeli, a zvonovi so peli otožno svojo večerno pesem.

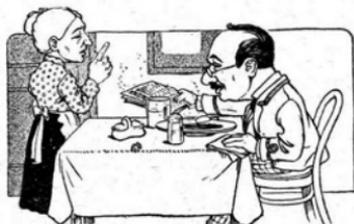
Bil je krasen večer v oni predpomladni dobi, ko srce že sluti prihajajočo pomlad. Tiha je bila še loza in grmje ob cesti; ni se še bilo zbudilo ptičje petje. Le rahlo, čisto rahlo in boječe se je začelo gibati novo življenje v mahovju pod grmičevjem. Ni še videlo oko, le duša je slutila, kaj se skriva pod sivo rušo.

Nebo je bilo pokrito tu pa tam z lahкими oblački; a ko je legel mrak bolj in bolj na zemljo, so se svetlikale izza njih zvezde, zdaj se prikazujoče, zdaj spet izginjajoče za oblakom.

Slonela sem na vozu ter uživala krasoto prirode; na desni temna loza, na levi šumečia Sava a nad mano vedno se izpreminjajoče nebo. Kar se prikaže ravno nad menoj zvezda, beži po nebu nizdolu ter izgine spet v brezmejnem azuru.

Lepota te nebesne prikazni me je tako zavzela, da nisem mogla molčati. Poklicala sem voznika, rekoč: „Lojze, kaj ste videli, zvezda se je utrnila!“ Počasi se okrene okoli, dvigne obraz proti nebu ter praša malomarno: „Kje?“ Pokazala sem v smer, kjer je izginila zvezda. „Tod je švignila, pa se je zopet skrila!“

Kaj se lahko zgodi onemu, ki čita pri jedi.

Pred seboj na krožniku ima gospod duhtečo Vydrovo juho.

V roke vzame časopis in zadovoljno čita.

Pri tem začne v svoji pozabljivosti tlačiti prst za vrat.

Vesela novica ga tako prevzame — da o joj!

Čitaj časopise po jedi, ker se ti lahko isto pripeti.

Pomembno kima Lojze z glavo. „Je bila coprnica.“ In še bolj se ukrenivši proti meni reče tajinstveno: „Znajo, če grem včasih pozno na večer domu, jih vidim vse polno. Prec ko krenem čez most, pa jih je skoz za Savo.“

Stvar me je zanimala, rada bi bilo zvedela še kaj več o tej stvari, za to sem prašala z nedolžnim obrazom: „Kakšne pa so vendar?“ „No luč; v travi čepi lučka, ali pa šviga po zraku.“

Ravno smo se peljali mimo jarka, ki je od ceste globoko rezal v gore. Lojze je pokazal z bičem tja. „Tukaj notri jih je še največ. Kar švigajo sem i tam, da skoraj vid jemlje.“

„Kako visoko pa letijo? vprašala sem dalje z zanimanjem. „Kak je; včasih čisto pri tleh, včasih visoko gori po zraku. Najraje se pa držijo tam, kjer si pastirji kurijo. Okoli tistih ognjišč jih zmerom čepi po kakih 6 ali 7!“

Res me je zanimalo. Tudi ne naleti človek vsako dobo na tako vernega pripovedovalca, kot je bil moj Lojze. Skušala sem tedaj izkoriščati priliko ter izvabiti iz njega kolikor mogoče.

„Ali pa hočejo kaj človeku?“ sem ga vprašala.

„No, tak ravno ne. Ali včasih pa dobijo vendar moč nad katerim, da ga vsega zmešajo, da še sam za sebe ne zna.“ Zvil si je cigareto, zapalil ter parkat zapušil. Potem je nadaljeval s pripovedovanjem.

„Saj poznajo onega starega Viranta; čisto pameten in trezen človek je. Ali enkrat so ga pa vse eno dobile coprnice v roke. Tako so ga vsega zmešale, da še domu ni znal.“

„Pa kako se je moglo to vendar zgoditi?“

„Pil je zvečer pri Hribarju. Onda je točila še tista Rezika. Saj

se zmislijo na njo. Hudo je znala pridržavati ljudi, da so dalj pili. Tisti večer je pa res pil tudi on do jedenajste. A potem, ko gre domu, — saj gre naravnost po veliki cesti, pa so se ga lotile coprnice in so ga tako zmešale, da še po cesti ni znal iti. Tam v koruzo je zašel pa begal po njej, da ni vedel, ali bi šel naprej ali nazaj.

In to je bila taka muka, kakor če bi nesel težki tovor na rami. Tako ga je tiščalo na plečih. Ves je bil moker od same muke, pa skoro dihati mu ni dalo. Že proti jutru je trkal pri nas na okno. A kje smo mi v stran od ceste. Pa je prašal, kje da je; tako so ga bile zmešale, da ni kar nič znal, kje je. Pa toliko ur so ga obračale po tisti koruzi, pa ni mogel najti, kje bi izšel iz nje ven. To je strašno, če dobijo copernice moč nad kom.“

Zamislil se je zopet v svojo cigareto ter pihal modre kolobarčke v čisti nočni zrak. Skominalo me je, da bi ga bila vprašala, ni-li onegavi Virant nekoliko pil čez mero pri lepi Reziki, toda nisem hudomušna, nikakor ne, zato sem rajši molčala ter čakala, je-li še kaj zvem o tej prezanimivi snovi.

In res, ni bilo dolgo, kar se obrne Lojze zopet k meni. Kobila, ki je pot dobro poznala in je bila sploh mirna in zanesljiva, je tekla kar sama naprej. Držal je le ohlapno vajeti v roki ter pripovedoval.

„Doli na Hrvaškem, tam za Savo je vas. Bil je gospodar, ki je že dlje časa zapazil, da v njegovem hlevu nekaj ni prav. Nek večer, ko stopi v hlev, zagleda notri kobilu. Takoj je znal, kaj to je. Coprnica se je bila spremenila v kobilu. On, ne bodi len zagrabi brž oglavnik, ga vrže kobili čez glavo ter jo priveže k jaslam. Zdaj je pa to tako, da kakor hitro ima coprnica oglavnik na sebi, se ne more več spremeniti v žensko, ampak mora ostati kobilu.“

Celo noč je bila tam privezana. Zjutraj pa pride gospodar spet v hlev, odveže kobilu ter jo odtira k kovaču. Da jo podkovati, ko je podkovana ji pa sname oglavnik ter jo spusti na prostost. Takoj se je spremenila v žensko, a glej, bila je soseda njegova, a zdaj podkovana na rokah in na nogah. Dobro so se držale podkove, niso se dale dol. Šla je tedaj podkovana domu. Mož njen, spoznavši da mu je žena coprnica, se je pa tako razjezil, da jo je s sekiro vbil.“

Lojze je umolknil; nagnal je svojo kobilu, ki je, izrabljajoč duševno odsotnost svojega gospodarja ubrala prav komodni tempo.

Vendar me je zanimalo zvedeti, je-li ima ta žalostna istorija znabiti kak zločin za podlago. Vprašala sem ga torej še: „Ali je bil kaznovan oni človek, ker si je ženo vbil?“ Skomizgnil je z ramami. „Ne vem.“

Ali za hip še dostavi živahno: „O, menda ne, saj coprnico slobodno vbije!“

Na ta argument nisem vedela odgovora.

Dospeli smo zdaj med hiše. Moj Lojze je moral tedaj bolj paziti na kobilu. Kmalo na to smo obstali pred domačim pragom.

Škoda! Tako lepo se je bilo voziti po tihi noči in tako rada bi bila še kaj poslušala.

ANTON ŽUŽEK:

FONTANA.

Fontana šumi, fontana šumi
in kipeče vodé navzgór hrepenijo,
čez gore, čez polja večer, hiti,
o, draga, še zadnji adijo . . .

V bakrenih megláh zgoreva dan,
vse zlate in biserne pojejo kaplje;
sreča iz mladosti pijanih sanj
v ognjenem se morju potaplje.

M. LIPUŽIČ:

V ZIMI.

Peter Slivar je vstal že ob treh zjutraj. — Roke co mu bile še okorne, glava težka, kakor da bi bila napolnjena z ledom; neokretni škornji so ga zadrževali na ledeni cesti, ki je peljala po dolgih ovinkih k tovarni. Sneg je škripal pod nogami; vsak je pospešil korak, kdo je bil primoran prikazati se v takem mrazu na cesto. — Peter je hitel z drobnimi koraki, zavil v trdo suknjo, glavo je stisnil med ramena, roke je tiščal v žepih in komaj čakal na trenutek, da bi se odpočil.

Ko je ugledal tovarno, ga je stresel nenavaden mraz. Narava je bila vsa mrtva, zakopana pod ostrim lesketajočim snegom, žalostna in pusta. Vse je še spalo, še nikjer ni bilo videti svetlih oken, ko so zažarela naenkrat okna tovarne, živordeča in plameneča. Iz dimnikov se je sipal ogenj, tako pošastno in grozeče, kakor da bi hotel razdejati celo tovarno in okolico. Okna — velike plameče oči — prepojene z jezo in brezobzirnostjo, kakor bi hotel pogoltniti vsakega, kedor bi se jim približal.

Četudi je bil vajen Peter takega življenja, se je čutil danes nekako brezmočnega, slabega, kakor list v vetru, kakor čoln na viharnem morju. Ta ropot in šum, to pretakanje in žarenje raztopljenega železa, vse urejeno s človeškimi silami. Vse delovanje strojev, parnih in električnih, vse vodi človeška roka, in vendar se je čutil danes Peter kakor črv, ki ga pohodi noga, pa je po njem.

Takoj ob štirih je moral prijeti za klešče in iti na svoje mesto. Napol nag in spoten je stal pri ograji, ki je delila veliko mašino od ostalega prostora ter čakal z izbuljenimi očmi na dolg kos železa, ki se je privil izmed valcev, kakor velika žareča kača.

To je bilo njegovo vsakdanje osemurno delo, vsak dan ni bil osem ur gotov življenja. Doma pri oknu pa ga je čakala

vsako poldne njegova Ana s štirimi malimi. In vselej kedar je zagledala Petra še daleč na cesti, ji je odpadel kamen od prsi, oči so se ji zasvetile nad radostjo, da se ji je še vrnil Peter zdrav in živ.

In Peter je čutil, kako izčrpava tovarna njegove sile, vsaki dan je izgubljenih par kapelj krvi, in priti mora čas, ko omahne. Ali o podobnih stvareh je Peter nerad razmišljal, kajti take misli so mu bile skoro hujše, nego težko delo in napor v tovarni. In izkušal se je iznebiti podobnih misli, samo da se ne bi čutil nesrečnega.

Mladi njegovi tovariši so se poleg njega veselo smejali, kakor da bi bili na gostiji. In Peter jih ni mogel razumeti. Stradanje in uboštvo ga ni moglo pripraviti do tega, da bi se bil vsaj enkrat iz srca zasmel. Cela družina visi na njegovih rokah, in če bi one omahnile, kaj naj bi storili potem?

In česar Peter ni pričakoval, se je zgodilo danes . . . Samo za trenutek se je bil obrnil okoli sebe, in že ga je vdarila dolga železna palica po nogah in mu prežgala kosti, da je omahnil po tleh. In stem trenutkom se je vtihotapilo v Petrov dom siromaštvo in se kazalo v najhujših oblikah pri vsaki priložnosti.

Peter je vedel, da je sedaj vse gotovo. Zadovoljniji bi bil, da bi bil umrl. Uvrščen je bil sedaj med one siromake in nesrečnike, ki so se pohabili pred njim, in on gotovo ne ostane poslednji. Kaj ima iz tega? Za naporen trud tako plačilo? Kako ima verjeti besedam. Vsak trud ti bo stotero poplačan?, kakor ga je slišal mnogokrat iz ust lahkoživcev. Beseda še ni resnica, kakor ni kamen kruh.

In tudi sedaj ga pomilujejo tovariši in vsak kedor ga vidi. Toda vse te laskave besede so že zoprne, hinavske, izgovorjene tjavendan, samo da so izgovorjene. In te so hujše, kakor palica in psovka.

Nikogar ni, ki bi se priponudil: „Peter, tu imaš, smiliš se mi.“ Nekaterim so se celo zasmejali obrazi, ko so izvedeli, o Petrovi nesreči, češ, prav mu je; to je plačilo za njegovo skoparjenje. Peter pa bi bil najraje oglušel in oslepel, da ne bi slišal priliznjenih besed in ne videl hinavskih obrazov.

Prilezel je do prve postaje svojega siromašnega življenja, kronanega z zaničljivim zasmehom in škodoželjnostjo brezsrčnih ljudi. Gotovo je še dolga cesta, zato ker poraščena s trnjem in posuta z ostrim peskom. Ni skoro mogoče verjeti, da bi se obrnila kocka na bolje, bilo bi nenaturno, kakor da bi prišel iz dežja na solnce. Kadar zadivja ogenj, pokonča najrajše vse do konca . . . Kazen za trpljenje batine za hlapčevstvo.

Potekel je prvi mesec, in gospodar se je oglasil radi stanarine. Toda, kje vzeti? Upadli in blede obrazi Petra in njegove družine niso omehčali gospodarjevega srca, dal jim je odpo- ved . . .

Ali kam iti v tem mrazu? Brez denarja, brez vsega . . . Saj jih ne bodo hoteli nikjer, ker je treba povsodi samo denarja . . .

Pa se je napotila Ana k trgovcu, pri katerem je kupovala vse potrebščine.

„Gospod, samo deset goldinarjev, nič več, samo deset! Vrnem jih prav gotovo jih dobite!“

„Ja“, odgovori trgovec s hinavskim glasom, „to bi že šlo, če bi bili plačali vsaj ostali dolg od prejšnega meseca. Tako pa . . . iz srca obžalujem. Če vam še sedaj kaj dam, potem bi vrnilo še težje. Ni mogoče!“

„Samo deset,“ ponovi Ana z jokavim glasom.

„Kakor sem rekel!“ reče trgovec premisljujoč, kako bi se je odkrižal. „Vem, da je bilo dosedaj med nami vse v redu, ali pomislite, če bi moral ustreči na ta način vsakemu, kam bi pa prišel!“

Njegov glas je bil na zunaj prijazen, ali v srcu hinavski. In Ana mu je videla v srce. Kaj bi trkala na zaklenjene duri? Iz polena ni mogoče narediti ribe.

In šla je dalje . . .

„Saj ljudje niso povsod enaki. Tudi med travo se nahaja cvetlica, povsodi plevel,“ si je mislila Ana, ko je stopala s sklonjeno glavo po široki, ledeni cesti.

Pa je prišla k lastniku tovarne in prosila zopet tako ponižno, kakor prej.

„Prosim vas, samo deset goldinarjev, nič več . . . Nimamo gorke postelje in ne kruha, nič . . . Pridem k vam delat . . .“ Ana ni mogla govoriti dalje. Toda Anine solze so padale na trda tla . . . „Kdo bi gledal jokavega človeka, če tega ni treba,“ si je mislil tovarnar in ji vrgel v roko krono. „Sicer ste pa dobili dvajset goldinarjev odškodnine, imate že dosti! Z Bogom!“ In Ana je morala oditi . . .

In še enkrat je poizkusila Ana svojo srečo. Napotila se je k sodnikovim. Tam je bila že poznana, ker so jo potrebovali mnogokrat pri raznih opravilih. Zato je šla k njim lažje, toda, ko je bila že pred hišo, so se ji noge vdirale, ker pri njih še ni imela enakih opravkov.

„Prosim vas,“ je zajadikovala gospe sodnikovi, „poglejte moj upadli obraz. takšno siromaštvo in bojazen . . .“

„No, kaj? Kar povejte!“ reče nestrpno gospa sodnikova.

„Znano vam je gotovo, milostiva, pa se je ponesrečil moj Peter, obe nogi je izgubil, iz stanovanja nas bodo vrgli . . . nimamo strehe . . . in taka zima . . . Samo deset goldinarjev bi prosila, za najhujšo potrebo, da bi plačali stanovanje. Samo deset . . . prosim . . . lepo prosim . . .“

„Ej, Ana,“ vzdihne gospa sodnikova z navidezno žalostnim obrazom, „vem, da ste usmiljenja vredni, če bi bili tu vsaj pred

desetimi dnevi; sicer pa sploh ni mogoče! V kratkem dobim obleko, grem namreč prihodnji teden na ples, in ta me bo stala nič manj nego stoinpetdeset goldinarjev! Plačati pa moram takoj. Kakor vidite ni mogoče!“

„Ni mogoče, oh . . .“ zajoka Ana in odide brez besed . . .

„Stoinpetdeset goldinarjev . . . vse v blato vrženo . . .“ vzdihne Ana.

Morala je oditi domov z žalostnim srcem. Takoj, ko je stopila v sobo, so jo pogledali vsi s poželjivimi očmi, vsak bi rad nekaj dobil. Ali, kaj je mogla dobiti Ana za eno krono? Petru je kupila pol litra vina, da bi si malo opomogel, toda otroci so hoteli jesti. Zadovoljiti pa jih ni mogla z drugim nego s kosom kruha, katerega je odtrgala sebi od ust.

„Ali si dobila denar?“ je vprašal Peter zvedavo.

„Ne, Peter! Ljudje nimajo srca!“

„Kaj početi?“ vzdihne Peter z solznimi očmi. „Gospodar nam je zagrozil, da moramo do večera ven, drugače nas postavijo na cesto. Jaz sem že popolnoma obupal in otopel . . . Glejte, da se preživite sami, in mene pustite umreti, vsaj ne bom videl, kako trpite vi.“

„Peter, kako govoriš?“ se vstraši Ana. „Ne obupaj! Mene imaš poleg sebe, ni treba obupati. Rajši umrem jaz, samo da tebi pomagam. Ona začetna ljubezen še ni umrla, vedno sem ista kakor sem bila. Peter, za tebe storim vse! Ljudem smo kakor izmečki, toda to nas ne oslabi. Misli, da ti stojim na strani, da me ne izgubiš v najtežjem trenutku. Čemu bi se strašili z nepotrebniimi stvarmi, saj nam drugi polnijo ušesa. Miren bodi, Peter, poglej mi v oči, tako te imam rada, rada . . .“ In Ana se je sklonila k Petru in ga pritisnila kustnicam. Mali pa so se igrali sredi sobe in kričali, kakor bi se kosali, da prevpijejo eden drugega.

Nagloma se odpro vrata v sobo stopi gospodar.

„Razmislil sem si! Odloga vam dam teden dni, potem pa nič več. Da razumete!“ reče kratko in zaloputne duri za seboj.

Ana in Peter se zato nista zmenila, samo pogledala sta ga z zaničljivim pogledom.

In ko je preteklo teden dni, so morali vsi oditi . . . Kam? Na cesto. Nikdo jim ni ponudil stanovanja, dokler se jih ni usmilil hišnik, da so si smeli postaviti streho, na dvorišču med drvarnico in hlevom . . .

Ana sama in hišnik so zbili skupaj par desk in naredili za silo streho, stene pa so bile raztrgane cunje, ki so dovolile mrazu in vetru prost vstop . . .

In tako stanujejo še danes Ana in Peter s štirimi malimi v oni luknji, ki je podobna živalskemu brlogu . . .

ZOFKA KVEDER-JELOVŠEK:

PISMO O MALI MIRICI.

Draga Zdenka!

Že dolgo Ti nisem pisala. Dela imam mnogo. In človek je v takih časih nekako raztresen, nemiren, raztrgan na sto strani, razdeljen med sto dolžnosti. Vedno hitiš; hitiš tvoje življenje se nekako čudno odmika. Ti si in vendar nisi ti. Premalo je časa za odpočitek a odpočitek je potreben, da se zave človek sebe samega, da je doma v sebi in svoji duši. Takega počitka mi manjka, brezdelnosti, ki je praznik duše in srca v hitrici življenja. Veš, štirinajst dni bi hotela nekje biti daleč proč od ljudi, od vsakdanjih skrbi in vsakdanjega dela. Ležala bi nekje v solncu in bi gledala čez tuj kraj, v visoke gore, ali na jezero, na zeleno dolino, na morje, na kaj lepega. In ničesar ne bi čitala, nobene knjige, nobenega časopisa, z nobenim se ne bi pogovarjala. Sama bi bila in vse drugo bi bilo daleč: tramvaji in gledišče in pisalna miza, kinematograf, zabave in delo. Celo otroci, čeprav jih imam zelo rada.

Spočiti bi se hotela od nemira in od ljudij. Sama bi hotela biti in s teboj. Ti edina me ne bi motila, ti moja ljuba prijateljica, ki te nisem videla že tako dolgo. Ti si mir. Karkoli rečeš, se mi zdi, da sem rekla sama. Kadar molčiš, se tudi meni zdi lepo molčati, kadar se smejaš, sem tudi jaz vesela. Ti se žalostiš z menoj, z menoj se raduješ. Sestra si moja. Prijetna si mi. Kadar sem nesrečna se mi stoži, da si daleč. Vedno se mi toži, da si daleč. Nihče me ne zna potolažiti tako, kakor ti, kadar sem žalostna, nihče se ne veseli moji sreči, kakor ti, samo pred teboj se lahko smejam tako otroško. Ni vsako prijateljstvo dobro za človeka. Tudi najprisrčnejše, najtoplejše prijateljstvo nam zna biti v škodo, kvari nas, zapeljuje. Tvoje prijateljstvo pa je za me povzdiga duše. Boljša sem, kadar mislim na te. In navadila sem se, da ne mislim več, kaj je dobro, kaj je zlo, ampak se le vprašam, kaj boš rekla Ti. In kar mi je neugodno zaupati tebi, poveriti tebi, to vem, da je madež na mojem bitju, rja na mojem značaju in moji duši.

Malo se vidive in malo ti pišem. Leto preide in ne vidim te, mesec mine in nisem ti odpisala na tvoja lepa, dobra pisma. Kolikrat sem bila srečna, kolikrat žalostna in se nisem doteknila tišive, ki je med teboj in menoj. In vendar sem s teboj nešteto krat, sestra moja. Ni ga dneva, da ne mislim na te. Preide lep in zadovoljen z delom blagoslovljen dan in meni je žal zvečer, da ne morem sedeti malo s teboj in ti pripovedovati o njem. Čitam kaj lepega, vidim dobro sliko in se zmislim, da bi se tudi ti razveselila nad knjigo in pokrajino. Kadar sem nagla in nepravilna z otroci, trpim, da te ni in nimam nikogar, komu bi se izpovedala. Manjkaš mi. In se spominjam, kako je bilo vse lepše tista leta, ko sve se videle vsaki dan. Vsako le-

poto, ki se je zbudila na dnu mojega srca, si priklicala na dan s tvojim ljubeznjivim bitjem. In karala si me, svetovala si mi in vse je bilo prav in resnično, karkoli si govorila.

Tako sem bila odkritosrčna prej, v rokah, na odprtih dlaneh sem nosila svoje srce in svojo dušo. Zdaj pa molčim, mnogo molčim. In zdi se mi, da sem zato taka, ker nisem s teboj.

Zdi se mi, kakor krivica storjena na tebi, da molčim in Ti ne pišem, da Ti ne pišem nič o sebi in svojemu življenju. Moji otroci rastejo in Ti jih skoraj nič ne poznaš, ker Ti tako malo pišem o njih. O naši najmlajši, o Miri ne veš ničesar. In vendar je stara že devet mesecev. Že mi raste iz rok in naenkrat bo velika, samostojna in nič več moja.

Mira — zdi se mi, da je to ime lepo in da je dobro izbrano za našo tretjo, najmlajšo punčko. Mirna je, vesela, jasna. Kakor naslikana beba v prodajalničnem oknu, tako izgleda. Žive barve ima, modre oči, rdeče ustnice in rožasta lica. Okrogla je in sladka, kadar jo vzame človek v roke.

Veselo je in prijetno, če je majhen otrok v hiši. Tako ljubeznjiv, tih, priden in vesel otrok, kakor je naša Mirica. Po noči spi sama v moji sobi na divanu in še nikoli nas ni zbudila z jokom. Ob pol sedmih ali zdaj ob šestih, ko prvi tramvaji zadržajo in zazvone na ulici, grem po njo in jo vzamem k sebi. Pogleda in se zasmehja. Ganljivo je, da so majhni otroci tako veseli in nasmehljivi. Nadojim jo in poljubljam in stiskam jo k sebi in v prsih se mi topi srce od ljubezni. Mala, ljubeznjiva Mirica! mala, ljubeznjiva Mirica!

Vlada vstane in jo pride gledat k meni in Pikica se zbudi, skoči s posteljice in bosa caplja k nam in vsi se poljublamo in smejamo in veselimo. Iz kopalnice pride Vlado in vzdigne Mirico k sebi. Za brado ga prijema in golči, kakor golobček.

Majhni otroci so kakor ptički; mehko je to, drobno in čivka, čivka, da bi ga človek samo stiskal. Kakšne sladke roke, kakšne zlate, drobcene, pristrčkane nožice, smešno majhni, ljubi prsteki! In oči, take vesele, jasne smejoče oči, kakor bi solnce sijalo v dušo. In ljubeznjivo je to, dobro, prikupljivo! Meni je žal, da raste. Tako hitro gredo dnevi. Toliko prostora ima še ta ljubeznjiva, mehka in topla stvarca v naših rokah, kakor pristrčkana, belo rožasta kepica leži v naročju — naše, moje! Ljubeznjivo, edino — ne rasti, ostani moje, v mojih rokah ostani, na mojih prsih ostani, kdo ve kaj pripravlja življenje za te!

Draga Zdenka, otroci niso dolgo naši. Postavi se na noge in steče proč k drugim, v svet, v življenje. Vlada je že velika, rastline nabira za herbarij in vsa mesta balkanskega poluotoka zna in vse stare egiptске, grške, rimske in germanske bogove, bolje, kakor jaz. In samosvoja je že in le včasih še se zmislím, da je bila majhna, majckena, kakor Mirica zdaj. In Pikica, ki je tako priliznjena, samo objemanje in sama prikupljivost, tudi ta je že velika. Lep nov rdeč klobuček ima, ki se prelepo poda

njenemu zagorelemu licu, temnim, toplim očem, kovrčastim, zlatokostanjevim lasem. In novo oblekico ima, nove čeveljčke. In kadar gre po ulici pred menoj se čudim, kako je velika; nekaj me stisne za srce, hotela bi zavstaviti čas, da ne bi hitel tako neznansko hitro.

In Mirica, celo Mirica raste hitro, hitro. Kakor da so mi jo včeraj prvič položili v roke se mi zdi, — pa je že devet mesecev. Smeja se, hihoče, vse nas pozna. In že se trga od mene tudi ona. Veš, ko sem ji prvič dala tujo jed namesto svojih prsij, sem se zjokala. Prej je bila vsa moja, vsa, vsa kolikor jo je bilo. Vsa ta mehka, sladka težina v roki, vse je bilo moje. Celo telesce, mala, dražestna pest, mehka, žametasto gladka ličeca, debele, okrogle, ljubeznjivo majhne nogice. Cela stvarca od mene, moja. Celo to malo ginljivo bitje je bilo moje, edino prsi sem ga hranila in kadar je bilo lačno je stezalo po meni svoje ročice. Jaz sem mu bila vir in pogoj življenja.

O, sladka usteca, tako mala, rožasta, kako so se prisilala k mojim prsim, kako se je glavica pritisnila k meni, kako mi je zaupljivo in udano ležalo celo to malo bitje na rokah. Presladka toplina me je grela iz malega, mehkega telesca in mi mila in opojna prodirala v srce. In neko čisto veselje, nebeška sreča mi je pela v duši. Ah, vseeno kakšen dan je bil. Če je bil vesel dan, sem bila še bolj vesela, trikrat srečna, kadar sem se nagnjala nad svojim otrokom in mu dajala lastno silo, lastno mladost, svežost, lastno telo v hrano. In če sem bila žalostna, se je raztopila moja otožnost, kadar so se mi zasmejale jasne oči mojega deteta v dušo.

Draga Zdenka! Tako malo sem Ti pisala o Mirici. Da je zdrava, okrogla, dobrovoljna in mila. Pa kaj je to, to ni nič. Rada bi ti dala malo njenega smeha, njenega srebrnega smeha, ki je tako radosten, kakor cingljanje kraguljčkov lepega zimskega dne. Veš, njena ličeca, njene ročice so mehke, kakor rožni lističi in diše po vijolicah in šmarnicah. Njene oči so iskricice male, ljubeznjive dušice, ki jo je še sama milota. In kakor predražestna igračica maha z rokami, s šegavo nerodnostjo sega po stvareh in gleda te modro in resno, kakor bi premišljevalo kdosi gavedi kako važne reči.

Veš v nedeljo popoldne sem sama doma ž njo. In to je najlepši čas. Vsi drugi odidejo na sprehod in v stanovanju sve same; jaz in Mirica. Na divanu sedive, gledave se, pogovarjave in tri ure preidejo hitro, hitro. Jaz jo opazujem in čudim se, kako mikavno se spreminja njen obrazek. Gledam, kako ljubeznjiv je otrok v vseh svojih pozah. In grozno zavidam slikarjem, da znajo risati in slikati a moji nerodni prsti ne znajo ničesar. Jaz bi slikala samo otroke, vse tri svoje hčerke bi slikala vedno, vedno. In vsaka slika bi bila drugačna. In risala bi vse te mehke in tako nedolžne črte otroškega telesca, sladko harmonijo vsake kretnje, ljubeznjivo lepoto prvega človeškega procvita. Tako bo-

gat je vsak dan in preide, umrje, ugasne. Strašno je to. Potopi se v večnost in tako mal sled začrta v naš slabi človeški spomin. Kakšna je bila Vladka, ko je bila stara mesec dni, pol leta, leto dnij? Bože, jaz ne vem več. Tudi ona je bila, mila, ljubeznjiva. Nekaka pobledela, sladka slika mi spi v duši o nji ali zastonj oživljam spomin, podoba je zasuta v srcu. Rada bi se natanko, točno spomnila vsega, hotela bi še enkrat okusiti tiste ginljive trenutke, ko mi je prvokrat sama brez opore stekla iz rok, ko me je poklicala, ko me je objela. Zamížim ali male, majhne, drobne Vladice ni več. Pameten dekliški obraz me gleda, modre oči, ki se jim pozna, da so čitale že mnogo pravljič, da že gledajo življenje s prvim še otroškim spoznanjem. Mala licejka stoji pred menoj ali tistega lepega, zlatolasega deteta pred desetimi leti ne morem več privabiti nazaj v dušo iz večno pretekle preteklosti, niti za trenotek ne. — In druga, naša Pikica, naša Mara. Dolgo ne bo več Pikica, dolgo ne. Skoro za šolo je že visoka. In včeraj se mi zdi, da smo jo vozili v vozičku v park. Ona ima temne oči in kakor črne češnje so bile sladke njene oči, ko je bila majhna. Zdaj so že zasanjane, zamišljene nekam, sentimentalne. Zastonj se spominjam. Mnogokrat sto dnij je umrlo in zapustilo samo neko nejasno čudno-sladko, čudno-otožno melodijo v duši.

In hitim k Mirici in jo vzdignem k sebi in jo gledam, gledam. Samo sedajnost je naša, samo sedajnost je živa. Ne smem jo zamuditi, ne smem. Otroci pridite k meni. Ti Vlada, ti moja pametna, pridna! Dobra si in ljubim te iz dna srca. Nestrpljiva sem, nagla sem s teboj, saj si še otrok in hočem, da ne storiš napake in hočem, da si brez pogrška, da si pametnejša od mene, bolj točna, marljiva in natančna. Neumno je to. Ali ti si dobra in mnogokrat se zbudim v tihi noči in mislim na te in te gledam tako od daleč in spoznam, da si dobra in pridna in pametna. Moje srce se napolni s ponosom in ljubeznijo. Ti moja najstarejša, ti mala mamica tvojih sester, dobra si, jaz se veselim nad teboj. Res, pride dan, pride sto majhnih dolžnosti, sto majhnih skrbi, cela jata majhnih neprijetnosti vsakdanjega življenja. In tvoja mama je nestrpljiva in če ti kaj zgrešiš se jezi več, kakor je treba, kara bolj, kakor zaslužiš. Tako smo smešni ljudje, sami si kvarimo lepoto in srečo, na sto malenkosti razdrobimo in zgubimo dan, mesto da bi zložili trenutke v harmonično celino.

Na divanu sedim, Mirica leži v mojem naročju, na levi stoji Vlada, vitka, v zadnjem cvetju svoje otroške dobe, Pikica se z desne naslanja na me, še celo dete, že zbudjena ali še pred življenjem, še pred šolo.

In milo se mi stori. Otroci, koliko zgubljenih ur, koliko potratenih trenutkov, koliko zamujene sreče! Otroci moji samo sedajnost je živa, samo sedajnost je življenje. Preteklost — bled spomin, prihodnost — sanje, ki se izpreminjajo, kakor daljni oblaki na visokem nebu.

Draga moja prijateljica, draga moja Zdenka! Ne morem Ti povedati, kolikrat tako sedim in gledam svoje otroke in se bojim za trenutke, ki prihajajo in odhajajo, kakor voda v reki. Moje srce bi hotelo zavstaviti čas, dvakrat uživati uro, dvakrat izpiti srečo. Ampak dan hiti in že je dolga vrsta lepih let za menoj.

„Mirica, sestra!“ pravi Pikica, vzame malo, kakor svojo božično bebo in jo nosi v naslanjač pa ji da svojega medveda, korale, škatulje in vse kar ima. Včasih jo malo prevrne, ampak Mirica je potrpežljiva in počaka brez joka, da jo nerodna sestra spet poravna in dobro prisloni v kot naslanjača. „No, no srček, no, no!“ jo tolaži Pika in jo mečka v pravo pologo. Kakor z živo punčko se igra ž njo in kakor živa punčka tako dobrovoljna je Mirica in se ne joka za vsako reč, le včasih, če jo sestra vendar le malo preneusmiljeno stisne in pocukne, se vsujejo iz svetlih veselih očesc debele razžaljene solze. Potem pritečem jaz, malo pokregam, malo pogladim in stvar je v redu.

Zadnjič enkrat sem se zamudila po opravkih in Mirica je postala lačna in nestrpna. Pikica in Marica, naša služkinja, ste jo mirile.

„Dajte ji vi, ko mame ni!“ se odloči Pika.

Marica ne razume, pa dalje prigovarja Mirici naj še malo počaka: „Doči će mama, doči, miljeno, zlatno!“

Ali „miljeno, zlatno“ se vse bolj žalosti in razjoka se užaljeno.

„Pa zakaj ste taka, če sem Vam rekla!“ se ogorči Pikica, skoči k Marici in ji začne odpenjati bluzo na njenih bujnih prsih. In nikakor neče verjeti, da nima Marica nič, ma niti kapljice mleka za Mirico in nikakor ne razume zakaj se Marica smeja in smeja.

Vidiš, draga Zdenka, vsak dan donaša in odnaša polne roke takih malih zgodbic in dogodkov. Mirica se prevrne in se udari in joka. A pozna se na joku, da joka iz užaljenosti in začudenja in ne toliko zaradi bolečine. Ne razume nikakor, sirotica mala, da ji je mogel kdo storiti kaj žalega, ko je tako dobra in mila. Potem jo moram vzeti v roke in jo moram toložiti in še le ko čuti, da jo imam rada, jako rada, potem še le se umiri in udobrovolji.

Nekaj posebno lepega je, gledati, kako se ljubijo naši otroci med seboj. Vsaka dobra in mehka beseda, ki pade med njima, odzvanja v srcu matere v presladkem odmevu. In tudi svojega moža nikdar ne ljubim bolj plemenito, z večjo udanostjo, kakor kadar se igra z otroci, kadar se nagne nad male kodraste glavice in jih boža in poljublja. Čista radost se ragcvete v našem srcu, kakor čudovita, rajska roža in kakor srebrn studenec se razlije milina v naše duše.

Vidiš, ni res, kar sem Ti pisala zadnjič, pred mescem: da je moje življenje pusto in enakomerno. Ni res. Nehvaležniki smo

mi, ljudje. Pride črn čas, prazna ura in vse okrog nas se pogrezne v sivo, pusto, prazno meglo. Ena sama želja se nam ne izpolni in mi pozabimo na onih devetindevdeset, ki so se nam izpolnile. V takem času sebespoznaje, vidiš, kakor danes pogledam smehljaje na svojo desno stran. Tam stoji ena moja izpolnjena želja. Dolgoletna želja mojih otroških let. Komaj sem se namreč naučila, ko sem bila majhna, abecede, sem začela čitati z nenasitljivo gorečnostjo. In gotovo deset let sem gojila vročo željo: dobiti, ko odrastem, službo v knjigarni, kjer bi imela cel dan posla s knjigami in zvečer bi lahko čitala vedno kaj zanimivega, ono, kar bi si sama izbrala a ne, kakor sem jaz v sili z osmi mi leti brala cerkveno zgodovino in z štirinajstimi stenografske zapisnike deželnega zbora vojvodine kranjske od leta 1848 naprej . . . Zdaj stoje v moji sobi tri velike omare, visoke skoro do stropa polne knjig in po vseh mizah in po stolah mi leže knjige in niti čitati jih ne morem sproti toliko jih dobim. In vendar sem kolikrat nezadovoljna in čutim se nesrečno, čeprav mi stoji ena mojih najvstrajnejših in najintenzivnejših želja tako imenitno izpolnjena v sobi . . .

Taki smo ljudje.

Vendar je res, da bi imela jako rada štirinajst svobodnih dni, štirinajst dni samote, tišine in tvoje blagodejne, mile in diskretne družbe. Štirinajst dni zbranosti, da se spomnim na-se, da se zavem nemoteno sebe in svojega življenja.

Pozdravljam Te od srca in piši mi!

Vrhunec vsega.

Kratkovidni: „Prosim vás, bodite tako prijazni, ali grem prav v Ribnico?“

Monstrum.

„Ali dobro slišite?“
 „Ne — — pro—sim — jaz sem — — gluh!“

Julep je nebeška pijača,

ker

prvič: Julep je izprešan iz naravno zrelega ovočja, je torej sok, ki ga je dala narava. Prost je alkohola, ker ni pokipel in ker ni bil pripravljen na kakšen drug način. Izdelovanje Julepa ni nobena tajnost, ni nikakšna umetnost. V to namenjeno zmečkano sadje se izpreša, sok se sčisti in v gorkem pasteurizira, da se v njem nahajajoče kvasnice zamori. Zato tudi neskončno dolgo izdrži, dokler je zaprt v izvorni steklenici. Če ne odrekamo sadju zdravilne moči, tako tudi ne moremo soku, ki iz njega izhaja in ker ne vsebuje plutovinskih snovi ter vsled tega milejše učinkuje.

Drugič: nadomesti Julep užitek, če je človek primoran odreči se pivu ali pa sploh alkoholnim pijačam. Julep ne učinkuje opojno, ker nima alkohola, žejo pa prijetnejše pogasi kakor voda, ki je brez okusa in duha. Julep prijetno diši, ker vsebuje razne etere ter vzbuja s svojim okusom užitek, ki je človeku tako potreben. Julep je zdrava pijača, ker povzpešnje prebavljanje. Izvrsten je za abstinate, ki so se z energičnim „nočem“ odrekli alkoholnim pijačam kot malo vrednim in škodljivim užitek.

Tretjič: je Julep z ozirom na kakovost in učinek idealno poceni. Vzemimo za slučaj jabolčni Julep ter računajmo, da na polovico mešan z vodo stane liter pijače (45 vin. + stroški 3 vin. + sodova voda 6 vin. = 54 — vrnjena steklenica 10 vin.) 44 vinarjev, torej nič dražje kot navadno pivo. Toda vsakdo naj še upošteva, da liter takega brizganca dobro žejo pogasi in da zadostuje za dve osebi. Pravi se, da je višnjevi Julep dražji, toda to le navidezno, ker se ga lahko zredči na $\frac{2}{3}$ z vodo. Vinski Julep je izvrstna pijača brez primešanja vode. Ostale vrste so letos že razprodane.

O p o m b a. Julep pošiljamo le po železnici v zabojih po 10, 20 ali 50 steklenic. Zadnjo množino franko. Prazne steklenice vzamemo nazaj po 10 vin.

O izvrstnih lastnostih Julepa nam pišejo P. T.:

Čamra Fr., trgovec, Zahaj, Zliv na Češkem: Pošljite na moj naslov 1 zaboj s 50 steklenicami jabolčnega Julepa. Če mogoče, priložite za poskušnjo še po 2 steklenici od ostalih treh vrst. Julep je izvrsten in hitro se ga razpeča.

Hausmann Otokar, c. kr. poštar, Podolí pri Beli: Julep sem sprejel, je izvrsten po svoji prirodnosti in dobro dozorelem sadju. Boljšega še nisem pil — hvala Vam. —

Kelbl Vaclav, akordant, Chudčice, Veverí Bytyška na Moravskem: Julepa ni potreba hvaliti — ker se hvali sam. Da bi ga le bilo mnogo in nas malo!

ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE

Oreh je jako lepo in koristno drevo. Vendar ga ne sadi v vrt, ker ti bo na škodo. Oreh potrebuje mnogo redilnih snovi, pa zato druge rastline v njegovi okolici le slabo uspevajo. Če pa zasadiš oreh sredi dvorišča boš imel mnogo veselja in lepo senco po letu.

*

Kadar imajo otroci pokvarjeni želodec je post prvo in najglavnejše zdravilo. Če imajo diarejo jim daj malo ruskega čaja, ampak brez ruma in sladkorja, če pa so zaprti, skrbi, da se izčistijo. Dva ali tri dni jim daj kolikor mogoče malo jesti, nekoliko čiste juhe, malo mleka, mehko kuhano jajce ali kaj podobnega.

*

Spomladi se skoro v vsakem vrtu kakšno drevo poseka. Škoda je tak les pokuriti, mizar ali rezbar ga rad kupi za dober denar.

*

Polagati zastrupene vade proti tujim mačkam, psom, perutnini ali golobom ni dovoljeno, tudi na lastni zemlji ne. Kdor to stori je odgovoren za škodo, ki jo povzroči s tem sosedom in jo mora povrniti. Oblasti prepovedujejo to zato, ker bi se na tak način pripetila lahko še kakšna večja nesreča in je dovolj drugih neškodljivih sredstev, da se človek obrani neprijetnih gostov na vrtu in drugod.

*

Kdor ima žile na nogah (takoimenovane Krampfadern) si ne sme prati noge v vroči vodi ali pa le zelo hitro. Posebno ženske trpe mnogo na žilah in morajo biti previdne, ter nikakor ne smejo držati noge dlje, kakor dve ali tri minute v vroči kopelji.

*

Mravljinci so v hiši in vrtu strašno sitni in vsiljivi gosti. Škoda, ki jo naredijo sicer ni posebno velika, ampak navadno nastopajo v takih procesijah, da nima človek nikjer miru pred njimi. V sobi in kuhinji, v vrtni lopi, povsod jih je. Sladkosnedeži ti preiščejo celo čumnato, kje bi se kaj polizalo in če jih ne začneš preganjati že v začetku, ti bodo naredili tudi resnično škodo. Kadar jih je mnogo, izgrizejo si sčasoma cele rove in luknje v zidovju in cela hiša jih je polna. Hudo dišečih stvari pa nimajo radi: kafe, terpentina, karbola, petrolejuma in drugih podobnih stvari se ogibljejo in gredo drugam. Najboljše je pač, da se jih sploh uniči, ker drugače se jih iznebiš samo za tako dolgo časa dokler ti sobe smrdijo po karbolu, naftalinu in takih neprijetnih dišavah. Če človek ve, kje gnezdiijo je najboljše polititi jih s petrolejem, z vrelim lugom ali pa z lizolom. Če ne veš,

kje se skrivajo, kupi svežih droži (germa) in zmešaj z medom ali sladkorjem. Mravljinici poginejo od tega gotovo. — Na vrtu privabijo s svojo prisotnostjo vrtno uši in oglodajo korenine in sad. Posebno okrog rožnih grmov pridno potresaj s pepelom, to jih bo pregnalo. — Tudi bčelarje nadlegujejo mravljinici s svojimi obiski. Tu pomaga žveplanje še najbolj.

*

Zamazano perilo se da z malo petrolejem brez velikega truda čisto oprati. Na vsakih šestdeset litrov petroleja se vzame šest žlic petroleja in četrť kile mila (žajfe). Vse to se mora kuhati vsaj pol ure. Potem sa položi umazano perilo brez vsakih drugih priprav v lonec ali kotel in se spet pusti kuhati pol ure. Posebno za kuhinjsko in delavno perilo je to najboljša vrst pranja, ker perilo najmanj trpi. Zmencati je treba samo enkrat.

*

Surovost otrok je znak zanemarjene vzgoje. Zunajna surovost, ki se pokazuje v grđih besedah, neumestnih šalah in kletvicah sicer še ni vedno dokaz pokvarjenega srca. Vendar dela surovo vedenje samo po sebi nelep utis in treba je privaditi otroke že v prvi mladosti na uljudno obnašanje. Vljuden človek je povsod dobrodošel, mnogo laglje najde službo, kakor kakšen surovež in nerodnež. Otrokom nikar ne dovoli, da otroci v navzočnosti starejših oseb kričijo in skačejo, kakor bi jih iz verige spustil. Nikar ne dopusti, da se mešajo v pogovore odraslih, da jedo na grd požrešen način, da se obnašajo, kakor divjaki. — Notranja surovost je seveda še mnogo večja napaka in stariši in vzgojitelji jo morajo še skrbnejše trebiti iz otroških src. Brezobzirnost in neusmiljenost je prvi znak notranje duševne surovosti. Tak deček bo trpinčil živino, posmehoval se slabim in betežnim in zbijal svoje šale na račun revežev.

*

Vsak bi se moral navaditi, da izpije zjutraj na tešče kozarec vode in da še le čez pol ure na to zajutrkuje. V želodcu se naberejo čez noč razni sokovi in dobro je, da jih voda izpere.

*

Cinasto posodje se očisti najlaglje s salmijakom. Par kapljic nakaplji na volneno cunjjo in obribaj posodo zunaj in znotraj pa bo, kakor nova. Sploh je salmijak gospodinji jako koristen. V vodo, s katero misliš prati okna, naliť žlico salmijaka in čudila se boš, kako hitro se bodo okna svetila. Madeži na suknenih oblekah se izvrstno očistijo z vodo in salmijakom. Z barvasto obleko pa je treba malo previdnosti, poskušaj prej na drugi strani, če salmijak ne škoduje barvi.

*

O škodljivosti alkohola se je pri nas že veliko pisalo, vendar žalibože pijančevanje še vedno enako uničuje naše ljudstvo,

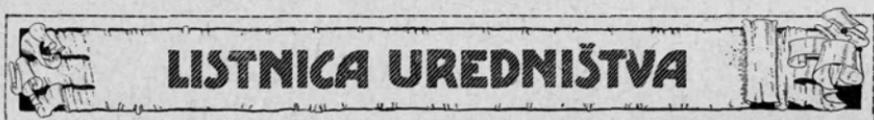
podkopljuje njegovo zdravje in njegovo bodočnost. Zato ni odveč vedno in vedno znova svariti pred pitjem, posebno pa pred žganjem. Družina pijanca je nesrečna. Otroci podedujejo razne bolezni, so duševno zaostali in leni. Žena pijanca je največja sirota na svetu. Taka družina je pekel, blagostanje pada, beda se naseli pod krov, veden kreg in jok. Otroci nimajo v taki hiši nobene dobre ure, rojeni so za nesrečo, v poznejših letih se sami laglje spridijo. Podedovali so od starišev same slabe lastnosti in kar je bilo dobrega v njih je pokvaril slab zgled doma.

*

Shramba naj bo ob lepem vremenu po noči vedno odprta, da se dobro prezrači. Da ne morejo mačke blizu in drugi nepoklicani gosti, pričvrsti drateno mrežo na okno. Če je shramba plesnjiva, jo izprazni in dobro izžveplaj. Če je vlažna postavi večjo posodo nevgašenega vapna notri, da popije vlago.

*

Kogar rade noge na podlatih pečejo in se mu delajo žulji ali pa celo rane, se bo znebil te nadloge na ta način. Operi noge in priveži na podplate na okroglo narezane tanke koščke citrone. Pomagalo mu bo in podplati se bodo utrdili.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank i. t. đ. naj se pošiljajo naravnost na Vydorovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek v Zagrebu, Ilica 20.

Ne vem kako je to, da je letošnja spomlad tako ugodno uplivala na umetniške žilice naše nadebudne mladine. Dobila sem pretečeni mesec čez dvestopetdeset pesmi. In niti niso posebno slabe. Ampak težava je izbirati in odločati se za eno ali drugo, ko jih potrebujem komaj štiri ali pet za številko. Ni izključeno, da zavrnem kakšnega bodočega Zupančiča in sprejem pesmico, ki jo je pesnik prvič in zadnjič zabrenkal na svojo liro. Ampak s takim slučajem je treba pač računati. Vsakemu posebej pisati za vsak manj ali bolj posrečen poskus dolge kritike, je nemogoča stvar. Vsak začetnik mora imeti potrpežljivost in vstrajnost a če mu je čakanje predolgo, naj potrka še na kakšna druga uredniška vrata. — Če je mogoče, prosim malo manj pseudonimov. Od samih pseudonimov se mi že kar vrti v glavi. Kdo bi si zapomnil in notiral vse Lavoslave in Zmagoslave, Cirile in Metode, Podgorske, Miloše, Dušane, Anice, Anine in Ančke. Kdor ima pogum, da napiše pesem, naj ima še pogum, da se podpiše. Nekterim bom odgovorila pismeno, drugi naj počakajo do družega mesca.

Vseбина: TONE RAKOVČAN: Pomladni prameni. — SILVESTER KOŠUTNIK: Moj prvi lov. — KLEMEN: Materne oči. — FRAN BEVK: Amerikanec. — IVAN WASTL: Iz našega življenja. — ANDRE: Brez denara — hiše ne . . . — MILAN DOLINAR: O ljudskem štetju. — JOSIP VIDMAR: Pri glasovirju. — KRISTINA: Zakaj nazaj! — IVAN STUKELJ: Neumljive solze. — ELVIRA DOLINAR: Tiha voznja. — ANTON ŽUŽEK: Fontana. — M. LIPUŽIČ: V zimi. — ZOFKA KVEDER-JELOVŠEK: Pismo o mali Mirici.

Vydrovi šumeči bonboni „Ambo“.

Ljubil sem lotrijo,
mного me je stála
in zastonj na ambo
čakal sem — pa hvala.

Danes kar k studentu
jo počasi krenem
„Ambo“ v vodo stavim —
igro res zadenem.

Dobra ta pijača —
vedno prerodi me,
„Ambo“ pogasi mi
žejo — in krepi me!

VYDROVA GORČICA

francozka, drobno zmleta, steklen. 80 vin.
kremžka, zrnčasta, slajša, „ 80 „
Kadar kaj naročate, pustite si jo pripo-
slati. Izdelek se znatno odlikuje od
ostalih vrst, namenjenih za trgovino. Go-
tovo jo boste pohvalili. ....

Posiljite na moj račun. (Blagovilite podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Kg.	Škl.	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
			K	h	K	h
		„Uydrovke“ žitne kave	4	50		
		Otroške moke	2	40		
		Steklenica za 1 kg otroške moke		80		
		Juhinih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
		Juhinih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezančne in rižove à ¼ kg škatlja	1	50		
		Juhinega priročka ¼ kg steklen.	1	60		
		Oblatov maslenih škl. 25 kmô.	2			
		„ „Destinn“ „ 40 „	2			
		„ „Dessert“ „ 50 „	3			
		Šumečih bonbonov „Ambo“ škl. 50 kmô.	2			
		„ „Bene“ „ škl. 25 kmô.	2			
		„ „s sladrom“ „ škl. 50 kmô.	1			
		Buhtina, steklenica ¼ kg	1			
		Malinovega groga steklenica	2			
		Gorčice franc. (mlete) ¼ kg stekl.		80		
		„ kremž. (zrnate) „ „		80		
		„Julepa“				
		Skupaj ...				

„Vydrovko“ pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko.
Ostale izdelke pošiljamo franko le ako presega račun K 6.—.
„Julepa“ pošiljamo le po železnici, 50 steklenic že franko.

Cenik:

Vydrova žitna kava poslana posebej v plátnených vrečicah, poštne brosta 5 kg. K	4.50
Otroška moka v zavítkih 1 kg.	2.40
Juhine konzerve (grahova, gobova, lečna, ríževa in rezančna) v škatli s 25 porcijami	1.50
Juhini prídadek, stekl. 1/4 kg.	1.60
Šumeči bonboni »Ambo« za 5 vin. 40 kmd. za 4 vin. 50 kmd.	2.—
Sadni bonbon »Bene«, 25 kmd.	1.—
Malinovi grog	2.—
Oblati »Desert delikat« zavitek s 50 ko.nadi	3.—
Oblati »Destin«, zavitek s 40 kmd.	2.—
Masleni oblati, zavitek s 25 kmd.	2.—
»Buhtin« v 1/4 kilogram. stekleničicah	1.—
Gorčica po franc. in kremžkem načinu po 1/4 kg. po	—80
»Julep«, jabolčni 1/2 l. steklenica	—45
višnjevi in vinski	—65

Pošiljatev v znesku K 6.— (izvzemi »Vydrovke« in Julepa) pošljamo franko.

Vydrova továrna hranil, Praga VIII.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII. — Tisk firme B. Holínke v Pragi VIII.

Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina. Blagovolite prilepiti vedno znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime: .....

Stan: .....

Kraj: .....

Pošta: .....

Železniška postaja: .....

Datum: .....

Naznanilo: .....

Vydrova továrna hranil

Praga VIII.

(poštni urad Praga 22)